

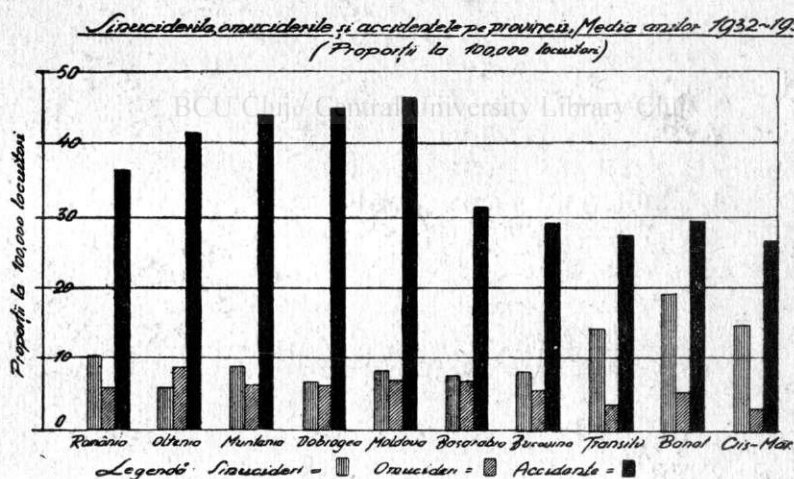
BULETIN EUGENIC ȘI BIOPOLITIC

VOL. IX.

Nr. 5-6

MAI-IUNIE

1938

EDITAT DE
SUBSECȚIA EUGENICĂ ȘI BIOPOLITICĂ A „ASTREI”
ȘI DE
INSTITUTUL DE IGIENĂ ȘI IGIENĂ SOCIALĂ, CLUJ.

Sinuciderile, omuciderile și accidentele în România.

de

Dr. PETRU RÂMNEANȚU.

Sinuciderile, omuciderile și accidentele, în „Lista internațională a cauzelor de deces” sunt cuprinse sub un singur titlu numit al cauzelor de deces prin cauze externe sau violente și accidentale. Clasificarea a ținut seamă mai mult de identitatea dintre agenții forței fizice și cei ai substanțelor chimice cari produc decesul. Ea este logică și corespunde necesităților imediate ale statisticii. Moartea prin înec, armă de foc, instrumente tăioase și înțepătoare, ingestia și absorbția de lichide sau solide și alte cauze e comună în sinucidere, omucidere și în accidente. Organic însă această unitate aproape că nu există. Fiecare din aceste trei cauze își are factorii ei specifici. Complexul fiziologic, psihologic și al ambianței celui care se sinucide diferă mult de celui care e omorât sau suferă un accident mortal. Sinucigașul e supus mai des impulsurilor și tendințelor înăscute, cel ucis mediului social, iar accidentatul își găsește moartea mai mult sub influența mediului economic. Primul e un biotip care se supune în multe cazuri izbucnirii violente a unui caracter moștenit, al doilea cade victimă în mod pasiv sau își declanșează sfârșitul vieții prin lipsa de coeziune a înșușurilor proprii, iar accidentatul suferă șocul prin lipsa de prevedere care o datorește mai frecvent unui coeficient de inteligență subnormal sau unui profil psihologic lipsit de armonie. Aceste deosebiri destul de pronunțate ale tipului biologic, impun tratarea problemei în capitole aparte. Separațiunea cu siguranță în viitorul nu prea îndepărtat vom întâlni-o tot mai frecvent, statistica nefiind numai un instrument de redare fidelă a observațiilor, ci mai ales o bază de plecare în îndrumarea și organizarea vieții noastre sociale. Ea, chiar în trecut și mai ales acum fiind din ce în ce mai frecvent aplicată în expunerea caracterilor fizice, psihice și sociale ale populației, contribuie la menținerea echilibrului între satisfacții și dorințe, bucurie și tristețe, plăcere și durere, succes și umilință, viciu și perfecțiune. Noi aplicând biostatistica tocmai cu acest scop, se înțelege, că preferim să tratăm cauzele de deces prin cauze externe în trei clase deosebite.

Sinuciderile, omuciderile și decesele prin accidente iau la un loc din numărul deceselor de toate cauzele un procent destul de însemnat. Procentul variază foarte mult dela o epocă la alta. Războaiele îi urcă

considerabil nivelul. După unele date reconstituite, la Greci și Romani acest procent a atins cifra considerabilă de 49.5%. În războiul mondial, Franța a pierdut pe câmpul de luptă și în urma rănilor câștigate acolo 41.8% din totalul bărbaților, Germania 42.4%, Anglia 33.8%, și Italia 22.1%. În timp de pace, în antichitate procentul decedaților prin cauze externe a fost de circa 12%. În timpurile noastre acest procent variază dela o țară la alta în felul următor:

Procentul deceselor prin cauze externe în câteva țări.

(Din totalul deceselor)

Tabela 1.

ȚĂRILE	Procent	ȚĂRILE	Procent
Germania (1935)	10.8	Olanda (1936)	4.2
Statele Unite (1934)	9.4	Bulgaria (1936) orașe ...	3.6
Cehoslovacia (1935)	4.7	Italia (1936)	3.0
Franța (1933)	4.5	Jugoslavia (1935)	2.9
Ungaria (1936)	4.3	România (1935—37) ...	1.2

După cum vedem grupa acestei cauze de deces are o importanță destul de mare, în ordinea frecvenței, aproape în toate țările constituite a noua sau a zecea cauză. La noi sinuciderile, omuciderile și decesele prin accidente au loc în sânul populației cu frecvențe deosebite, prin urmare ele nu participă în mod egal la grupa pe care o formează. Cea mai des întâlnită e moartea prin accidente fapt pe care îl citim și din statisticile altor țări. Tabela următoare ne demonstrează aceasta frecvență inegală în România.

Sub grupele deceselor prin cauze externe în România în anii 1935—1937.

Tabela 2.

CAUZELE	Nr. codului	Cifre crude	Procente
Decese prin cauze externe	163—195	13,815	100.0
Sinucideri	163—171	2,353	17.0
Omucideri	172—175	1,652	12.0
Accidente	176—195	9,810	71.0

* Cifrele din coloana a II-a reprezintă numărul codului din lista internațională detaliată:

1. Toate cifrele prin cuprinsul acestei lucrări relativ la România sunt culese din Buletinul demografic al României, publicat de Dl. Dr. Sabin Manuilă.

163 = ingestie și absorbție de lichide sau solide	179 = alte absorbții accidentale acute
164 = gaze toxice	180 = accidente la incendii
165 = strang. și spânzurare	181 = arsuri accidentale
166 = innec	182 = asfixie mecanică accid.
167 = arma de foc	183 = Inec accidental Traumatism accidental :
168 = instrume. tăioase sau înșepătoare	184 = cu armă de foc
169 = aruncare dela înălțime	185 = cu instrumente tăioase și ascuțite etc.
170 = strivire	186 = cădere, strivire, etc.
171 = alte feluri	187 = cataclisme
172 = pruncidare (sub un an)	188 = moarte violentă provocată de animale
173 = omucidere prin armă de foc	189 = Foame sau sete
174 = omucidere prin instrum. tăioase sau înșepătoare	190 = Congelație
175 = omucideri în alte feluri	191 = Insolatie
176 = mușcături de animale veninoase	192 = Trăsnet
177 = otrăviri cu alimente	193 = Accidente prin curenți electrice
178 = absorbții accidentale acute	194 = Alte accidente
	195 = Moarte violentă cauză necunoscută

I. — Sinuciderile.

A) Considerațiuni generale.

Sinuciderea reprezintă o pierdere pentru societate care de cele mai multe ori s'ar putea evita. Fenomenul ei e complex și, după Dublin și Lotka, depinde de trei factori: condiții externe asupra cărora individul nu are control; altitudinea grupului în a cărei societate trăiește persoana caracterul și temperamentul aceluia care își curmă singur viața. Sinuciderea este deci acțiunea care relevă o personalitate rău integrată — incapabilă să reziste greutăților inerente vieții. În masă cifra sinuciderilor ne face o idee destul de reală asupra proporției elementelor psihopate și neadaptate, asupra gradului de neglijență a societății, ne indică repercursiunile climatului, ambianței, mediului rural sau urban, ale standardului de viață ale educației, religiei și ale originii etnice asupra vieții unei populații. Prin datele pe care le redăm, unele reproduse din alte lucrări, iar altele calculate relativ la România, putem demonstra câteva din aceste influențe.

Origina etnică. În Polonia evreii deși nu au condiții de viață prea deosebite de ceilalți, totuși au cea mai urcată proporție a sinuciderilor. La fel în Germania și în alte țări evreii dau cea mai mare proporție de sinucideri.

Variația proporțiilor dela o țară la alta pe care o citim din tabela următoare cred că încă se datorește mai mult deosebirii în origina etnică a populației, decât climatului în care aceasta trăiește.

Sinuciderile (163—171) în câteva țări.*

(Proporții la 100,000 loc.)

Tabela 3.

ȚĂRILE	Proporții la 100,000 loc.	ȚĂRILE	Proporții la 100,000 loc.
Germania (1935)	40.0	Statele Unite (1934) ...	14.9
Ungaria (1936)	31.0	România (1932—1937)...	9.7—10.5
Cehoslovacia (1935) ...	28.0	Olanda (1936)	8.1
Polonia (1936)	22.0	Italia (1936)	7.8
Franța (1933)	21.0	Jugoslavia**	3.5
Bulgaria (1936) orașe ...	18.4	Irlanda Liberă**	3.3

* Din anuarele statistice ale țărilor considerate.

** După J. Schottky: Race and Disease. 1937. J. F. Lehmann, München.

Cea mai urcată frecvență a sinucidărilor o dă Germania și Ungaria, iar pe cea mai redusă Jugoslavia și Irlanda-Liberă. România ocupă un loc intermediar, apropiindu-se mai mult de țările cu proporții reduse.

Condițiile mintale. Printre psihopați sinuciderile sunt mai frecvent decât în masa normală a populației. Aproape 30% din sinuciși au suferit în viață de deficiență mintală. În institutele de segregare a psihopaților, sinuciderile sunt mult mai frecvente, decât în închisori și azile.

Religia. Influența religiei asupra sinuciderilor o citim mai ales din datele Germaniei. Protestanții au proporția sinuciderilor de două ori și jumătate mai urcată decât catolicii.

Educația. Sinuciderile în sânul popoarelor mai puțin culte și mai ales printre triburile sălbatice sunt foarte rari. Ca exemplu ne servesc proporțiile publicate de Metropolitan Life Ins. Co. ie Negrii din Statele Unite, în perioada 1931—1935 au dat o proporție de 9.4 (bărbați) pe când albi au avut una de 19.3 la 100,000 locuitori.

Condițiile economice. Întrebarea, dacă condițiile economice au influență sau nu asupra sinuciderilor, se pune în zilele noastre foarte frecvent. În această chestiune experiența mortalității Metropolitan Life Ins. Co. ie din New York ne servește cu date elocvente. În urma calculelor de corelație, între schimbările în proporția sinucidărilor și cele corespunzătoare în indicii de afaceri, arată un mers destul de paralel. Când indicii din urmă urcă, primul scade în mod semnificativ.

B) Sinuciderile în România.

Cu date dela noi putem analiza repercursiunea mediului, a sexului, a etății și a sezonului asupra sinuciderilor. Cifrele crude și proporțiile pe cari le expunem cuprind cauzele de deces dela 163—171 din codul listei internaționale.

Vieța rurală și urbană. Nivelul sinuciderilor variază foarte mult dela mediul rural la cel urban. Aproape fără excepție în toate țările orașele, au relativ mai multe sinucideri decât satele. Situația e identică și la noi după cum reiese din următoarea tabelă.

Sinuciderile în România pe mediu dela 1932—1937.

(Proporții la 100,000 locuitori).

Tabela 4.

Nr. codului	TOTAL						RURAL						URBAN					
	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937
163-171	9.8	10.1	10.3	10.2	10.5	10.4	6.3	7.3	6.9	6.9	7.0	6.8	24.0	22.5	25.6	24.5	26.1	25.9
163	1.3	0.2	1.3	1.4	1.4	1.4	0.4	0.4	0.3	0.5	0.4	0.4	5.0	4.8	5.4	5.3	5.9	5.8
164	0.1	0.2	0.1	0.3	0.2	0.2	*	*	*	*	*	*	0.2	0.8	0.1	1.2	1.0	0.9
165	5.1	5.1	5.5	5.4	5.5	5.8	4.2	4.7	4.6	4.6	4.7	4.9	8.8	6.9	9.7	8.8	9.1	9.6
166	0.5	0.9	0.8	0.7	0.9	0.8	0.4	0.8	0.7	0.6	0.7	0.6	1.0	1.2	1.4	1.0	1.5	1.7
167	1.6	1.5	1.4	1.4	1.3	1.1	0.7	0.7	5.6	0.6	0.6	0.5	5.5	5.3	4.5	4.7	4.8	3.6
168	0.2	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.6	1.0	1.3	1.0	1.2	0.8
169	0.1	*	0.1	0.1	*	*	*	*	*	*	*	*	0.2	0.2	0.3	0.4	0.3	0.4
170	0.3	0.3	0.2	0.4	0.5	0.6	0.6	0.2	0.1	0.2	0.2	0.3	1.0	1.3	1.6	0.7	0.6	2.1
171	0.6	0.5	0.6	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.1	*	*	1.7	1.3	1.6	0.7	0.6	1.0

* Nu s'au calculat proporții pentru cifrele crude sub 10.

Reiese, că: sinuciderile în România se mențin dela 1932—1937 la același nivel; în mediul urban au o proporție aproximativ de patru ori mai urcată decât în cel rural; cauza cea mai frecventă, de sinucidere, în general, e prin strangulare și spânzurare, apoi prin armă de foc și ingestie de substanțe toxice, iar cea mai puțin frecventă e aruncarea dela înălțimi; în mediul urban se păstrează aceeași ordine de frecvență, dar cauzele 165 și 170 își reduc cu ceva proporția în favorul cauzelor 163 și 167, adică se recurge mai frecvent la toxice și armă de foc decât în mediul rural; în mediul urban, în perioada dela 1932—1937, urcă sinuciderile prin gaze și scad cele prin armă de foc.

Sexul și etatea. În România sinuciderile sunt mai frecvente printre bărbați, decât pentru femei. Raportul e același, atât în mediul rural, cât și în cel urban. Se sinucid de două ori și ceva mai mulți bărbați decât femei.

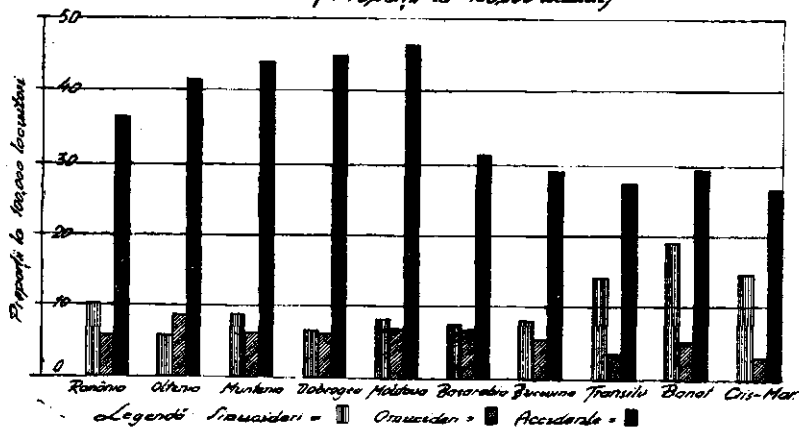
Sinuciderile (13-171) în România pe mediu și sex dela 1935-1937.
(Proporții la 100,000 locuitori).

Tabela 5.

ANII	Cifre crude				Proporții la 100,000 locuitori			
	Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
1935	751	320	591	280	9.9	4.0	33.5	15.6
1936	785	317	610	323	10.2	4.0	34.5	18.0
1937	817	273	615	303	10.5	3.4	34.4	16.6

Situația e aceeași în toate țările, exceptând China și Japonia unde sinuciderile sunt mai frecvente printre femei. Natural aceasta provine din situația socială deosebită a femeii de acolo. De altfel și în Europa până la schimbarea sferei de activitate și civilizație a femeii, aceasta s'au sinucis mai frecvent decât bărbații. Chiar la noi în Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina, într'o epocă nu prea îndepărtată, în anii 1919-1925. E. C. Decuseară a găsit un raport cu ceva mai defavorabil femeilor decât cel calculat aici.

Sinuciderea, omuciderea și accidentele pe provincii, Media anilor 1932-1937
(Proporții la 100,000 locuitori)

Grafica No. 1.

În raport cu vârsta proporțiile sinuciderilor în România urcă dela etatea de 10 ani până la sfârșitul vieții. Sub etatea de 10 ani, dela 1935-1937, au avut loc numai trei sinucideri.

Sinuciderile în România pe mediu și vârstă, dela 1935 până la 1937.
(Proporții la 100,000 loc.)*

Tabela 6.

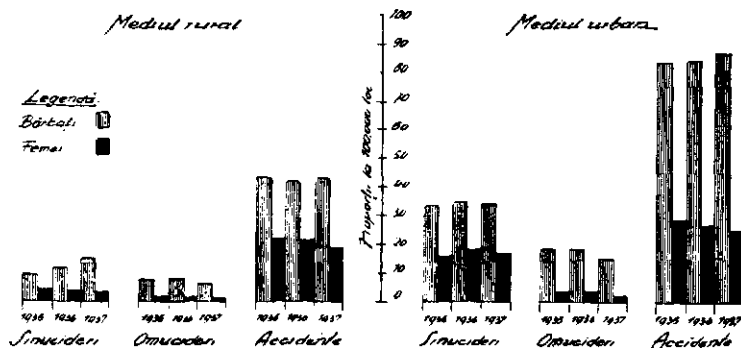
Grupe de vârstă		1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75—	Nec.
Cifre crude	Mediul rural	1	1	63	218	457	489	446	500	417	378	28.1	2
	Mediul urban	—	—	20	235	555	549	415	383	267	194	97	7
Proporții la 100,000 loc.	Mediul rural	—	—	1.6	4.0	12.0	7.4	8.4	12.9	16.0	24.7	54.0	**
	Mediul urban	—	—	2.5	17.7	41.3	30.4	30.6	40.8	44.6	59.4	83.5	**

* Populația României pe vârstă la 1. Iulie 1936 am calculat-o după distribuția ei dela recensământ.

** Cei cu vârsta necunoscută au fost proporțional distribuiți celorlalte vârste.

Remarcăm că în grupa dela 20—24 ani, atât în mediul rural, cât și în cel urban, proporțiile sunt mai urcate decât în anii 24—34 din mediul rural și 25—54 din mediul urban.

Sinucidențele, omucidențele și accidentele în România pe mediu și sex în anii 1935-1937
(Proporții la 100,000 locuitori)

Grafica No. 2.

1) E. C. Decusară : Mersul sinuciderilor în România, în perioada dela 1919 până la 1925. Buletinul statistic al României, 1927, Nr. 2.

Urcarea, pe care o observăm mai evident din grafica precedentă, se datorește cu siguranță stărilor pasionale și de gelozie. Din tabela și grafica precedentă mai constantăm, că la vârstele înaintate raportul aproximativ de 1:4 a mortalității prin sinucideri din mediul rural față de cel urban nu se mai păstrează. În mediul rural dela 65 de ani în sus, creșterea e mai pronunțată decât în cel urban, încât raportul devine circa de 1:2.

Influența sezonului asupra sinuciderilor în România. În raport cu variația sinuciderilor cu sezonul e o credință aproape generală, că ele sunt mai frecvente iarna, din cauza înăsprii climatului. Datele din România, după cum citim din tabela grafică de mai jos, ne confirmă această părere.

Sinuciderile în România pe sezon, dela 1932—1937.

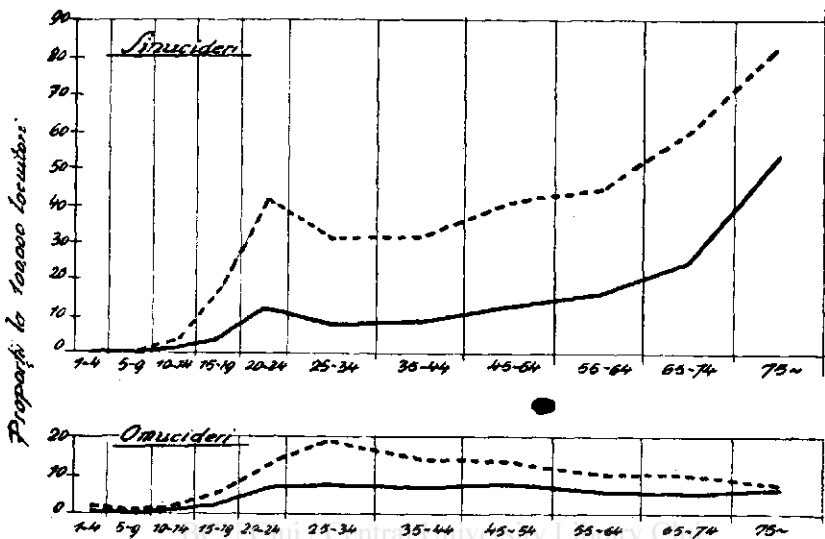
(Proporții la 100,000 locuitori)

Tabela 7.

	Anii	Total	L U N I L E											
			Jan.	Febr.	Mart.	Apr.	Mai	Iunie	Iulie	Aug.	Sept.	Oct.	Noem.	Dec.
Cifre crude	1932	1806	109	108	127	167	203	187	170	180	157	137	130	131
	1933	1880	115	94	143	159	224	196	223	181	170	144	138	93
	1934	1973	99	109	156	173	215	219	199	190	168	155	156	134
	1935	1942	105	108	140	175	231	225	205	185	165	147	126	130
	1936	2035	158	130	168	183	218	252	224	158	140	124	147	133
	1937	2008	106	128	169	155	234	214	224	188	157	161	169	103
Proporții la 100,000 loc.	1932	9.8	7.0	7.4	8.1	10.9	13.0	12.2	10.9	11.5	10.2	8.8	8.5	8.4
	1933	10.1	7.3	6.6	9.0	10.4	14.1	12.8	14.1	11.4	11.1	9.1	9.0	5.9
	1934	10.4	6.2	7.5	9.7	11.1	13.4	14.1	12.4	11.8	10.8	9.6	10.0	8.3
	1935	10.2	6.5	7.4	8.6	11.2	14.2	14.3	12.6	11.4	10.5	9.1	8.0	8.0
	1936	10.5	9.7	8.5	10.3	11.6	13.3	15.9	13.7	9.7	8.8	7.6	9.3	8.1
	1937	10.3	6.4	8.5	10.2	10.3	14.1	14.3	13.5	11.3	10.5	9.7	11.3	6.2

În această perioadă de șase ani, sinuciderile au avut proporții în mod constant mai urcate în lunile Martie—Septembrie și în deosebi în Mai și Iunie, adică la sfârșitul primăverii. Urcarea aceasta nu se datorește afecțiunilor cronice incurabile — pelagrei și sifilisului —, cum s'a interpretat până acum, fiindcă în acest caz ar trebui ca în Moldova să fie cea mai urcată proporție. Ori după cum vom vedea

*Sinucidările și omucidările în România pe mazăre și vârstă.
Media anilor 1935-1937. (Proporții la 100.000 locuitori)
Rural: — Uban: - - - -*

Grafica No. 3.

mai jos pe aceasta nu o găsim așa. Ținând seamă, că la această urcare dela sfârșitul primăverii contribuie mai ales etatea dela 20—24 de ani, noi suntem dispuși să incriminăm mai mult stările de ordin sentimental.

Sinucidările pe provincii. Provinciile de dincoace de Carpați îndeosebi Banatul, au relativ cele mai multe sinucideri, iar frecvența cea mai redusă o găsim în Oltenia și Dobrogea.

Sinucidările pe provincii în anii 1932—1937.
(Proporții la 100,000 loc.)

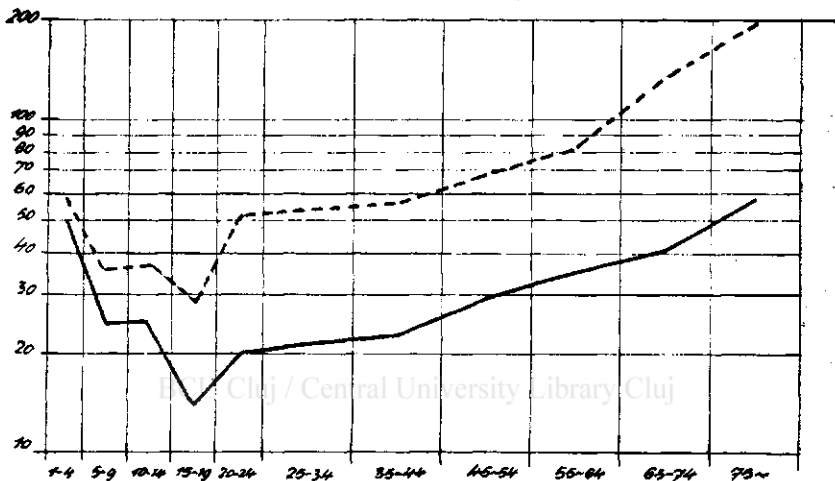
Tabela 8.

Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.	Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.
România	11,644	10.2	Basarabia	1446	7.9
Oltenia	556	5.8	Bucovina	453	8.5
Muntenia	2347	9.1	Transilvania	2822	14.1
Dobrogea	360	6.9	Banat	1075	19.0
Moldova	1325	8.5	Criș-Maramureș	1260	14.6

Intensitatea vieții fiind mai urcată în Transilvania, ne explică această stare. Aceasta corespunde și cu variația sinuciderilor în raport cu educația din diferite țări pe care am relevat-o deja.

Accidentele în România pe mediu și vârstă
Media anilor 1935-1937 (Proporții la 100.000 locuitori).

Rural: —, Urban: - - - - -

Grafica No. 4.

II. — Omuciderile.

Sub omucidere înțelegându-se omorîrea unui om de către un altul, statistica vitală în această materie se deosebește de cea judiciară. Prima se ocupă de toate decesele prinucidere, fie că sunt sau nu pedepsite de justiție. Așa de exemplu, omuciderile cari au avut loc în urma unei antoapărări nu sunt sancționate și nu apar în statistica judiciară, dar sunt trecute în cea vitală. Invers decesele cari se produc prin neglijență apar în statistica judiciară și nu sunt luate în considerare de cea vitală. În aceasta sunt trecute la accidente. Exemplu: într'o fatalitate de automobil, moartea unui călător e considerată prinucidere, deși șoferul neglijent este pedepsit.

A) Distribuția geografică a omuciderilor.

Omuciderea constituie una din problemele sociale care în multe țări încă nu e rezolvată. În fruntea acestor state stau Statele Unite, Bulgaria, România și Ungaria. În Statele Unite, frecvența sinucide-

rilor se prezintă extrem de urcată, mai ales datorită Negrilor, cari în general acolo dau o proporție de 38.4 la 100,000. În Statele Unite, statul Missouri are cele mai multe omucideri, reprezentate printr-o proporție de 72.2 la 100,000.

Omuciderile în câteva țări (Cauzele 172—175).

(Proporții la 100,000 loc)

Tabela 9.

Țările	Proporțiile la 100,000 loc.	Țările	Proporțiile la 100,000 loc.
Statele Unite (1934) .. .	9.5	Italia (1936) .. .	2.0
Bulgaria .. .	7.0	Germania (1935) .. .	1.4
România (1932—1937) .. .	4.6—7.5	Franța (1933) .. .	1.2
Ungaria (1936) .. .	4.0	Olanda (1936) .. .	0.4
Cehoslovacia (1935) .. .	2.7		

În contrast cu țările amintite, Olanda, Franța și Germania au cele mai puține omucideri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B) Omuciderile în România.

În perioada de la 1932 până la 1937, proporția omuciderilor în România a scăzut simțitor. Scăderea a fost pronunțată mai ales în anul 1937. Reducere importantă a suferit omuciderea prin armă de foc (173) și prin alte feluri (175). Pruncuciderile (172) asupra cărora vom mai reveni, au rămas la același nivel.

Influența mediului. Omuciderea e mai mult o problemă urbană decât rurală.

Omuciderile în România pe mediu de la 1932—1937.

(Proporții la 100,000 loc)

Tabela 10.

Nr. codului	TOTAL						RURAL						URBAN					
	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937
172-175	7.5	6.4	6.3	5.8	5.6	4.6	6.4	5.1	5.1	4.6	4.4	3.5	11.9	11.1	11.4	10.7	11.0	9.1
172	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.2	0.2	1.0	0.8	0.9	0.8	0.8	0.7
173	1.8	1.5	1.1	1.0	1.1	1.0	1.4	1.0	0.8	0.7	0.8	0.7	3.5	3.3	2.5	2.2	2.5	2.4
174	1.6	1.2	1.4	1.7	1.7	1.4	1.3	0.9	1.1	1.2	1.3	1.2	2.7	2.2	2.9	3.6	3.5	2.7
175	3.6	3.3	3.4	2.7	2.5	1.8	3.4	2.9	3.0	2.4	2.1	1.5	4.7	4.8	5.1	4.1	4.3	3.4

La noi în mediul urban omuciderea în general are o proporție dublă față de cel rural. Pruncuciderea și omuciderea prin armă de foc în mediul urban sunt de trei ori mai urcate decât la safe.

În perioada 1932—1936 proporția omuciderii a scăzut, numai cauza prin instrumente tăioase sau înțepătoare s'a menținut la același nivel. Credem că această scădere s'a produs sub influența „Codului penal nou Carol al II-lea” și în urma retragerii permiselor pentru purtarea armelor de foc.

Omuciderile pe provincii. Omuciderile sunt mai frecvente în Oltenia și Moldova și mai rare în Criș-Maramureș, Transilvania și Banat.

Omuciderile pe provincii în anii 1932—1937.

Tabela 11.

Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.	Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.
România	6802	6.0	Basarabia	1273	7.0
Oltenia	849	8.8	Bucovina	312	5.8
Muntenia	1610	6.2	Transilvania	756	3.8
Dobrogea	327	6.3	Banat	301	5.3
Moldova	1107	7.1	Criș-Maramureș	267	3.1

În general proporțiile se prezintă sub un aspect opus celor dela sinucideri (Vezi grafica Nr. 4). Evoluția viitoare a sinuciderilor, când întreagă populație e supusă aceluiași cod penal, ne va demonstra dacă aceste deosebiri se datoresc diferenței care a existat în raport cu legiuirea sau sunt în funcțiune de viața socială care variază dela o provincie la alta.

Omuciderile și sexul. Atât în mediul rural, cât și în cel urban femeile sunt ucise cu o frecvență mai mică decât bărbații. Raportul în mediul rural e de 1 : 5, iar în cel urban de 1 : 6.

Omuciderile (172—175) în România pe mediu și sex dela 1935—1937.

Tabela 12.

Anii	Cifre crude				Proporții la 100,000 loc.			
	Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
1935	595	126	324	55	7.8	1.6	18.4	3.1
1936	587	107	335	59	7.6	1.3	18.9	3.3
1937	470	92	280	48	6.1	1.1	15.6	2.6

Etatea. Omuciderea devine o cauză serioasă de deces numai la vârsta de 15 ani, dela aceasta urcă apoi treptat până la 25—54 de ani. Scade apoi la vârstele mai înaintate, dar fără să-ajungă la nivelul dela care a plecat.

Omuciderea în România pe mediu și vârstă, dela 1935—1937.

Tabela 13.

Grupe de vârstă		1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75—	Nec.
Cifre crude	Mediul rural	18	22	37	129	262	477	341	290	162	86	32	15
	Mediul urban	10	5	13	64	154	338	195	131	63	33	9	16
Proportii la 100,000 loc.	Mediul rural	0.2	0.4	1.0	2.4	6.9	7.2	6.5	7.5	6.2	5.6	6.1	*
	Mediul urban	1.0	0.5	1.6	5.1	11.6	19.0	14.6	14.1	10.6	10.1	7.8	*

* Cei cu etatea necunoscute au fost proporțional distribuiți celorlalte vârste.

Din tabela precedentă și grafica Nr. 2, în raport cu mediu, citim că omuciderea pe vârstă are în sate și orașe un mers paralel. Deosebirea constă numai în aceea, că în mediul urban urcarea începe deja dela 15 ani și la celelalte vârste e cu ceva mai rapidă.

Omuciderea pe sezon. O variație definiată a omuciderilor pe

Omuciderea în România pe sezon dela 1932—1937.

Tabela 14.

	Anii	Total	L U N I L E											
			ian.	febr.	mart.	apr.	mai	ianie	iulie	aug.	sept.	oct.	noem.	dec.
Cifre crude	1932	1367	137	105	87	93	106	88	109	111	126	153	123	129
	1933	1172	91	93	93	96	111	92	93	113	91	122	95	82
	1934	1183	78	64	75	107	80	62	90	109	121	143	113	142
	1935	1101	100	71	91	87	84	75	91	111	90	97	101	103
	1936	1089	140	78	79	124	90	34	84	102	75	68	68	97
	1937	890	87	53	83	51	85	61	46	94	95	85	71	79
Proportii la 100,000 loc.	1932	7.4	8.8	7.2	5.6	6.1	6.8	5.7	7.0	7.1	8.2	9.8	8.0	8.3
	1933	6.3	5.7	6.5	5.9	6.3	7.0	6.0	5.9	7.1	5.9	7.7	6.2	5.2
	1934	6.3	4.9	4.4	4.7	6.9	5.0	4.0	5.6	6.7	7.8	8.9	7.3	8.8
	1935	5.8	6.2	4.8	5.6	5.5	5.2	4.8	5.6	6.8	5.7	6.0	6.4	6.4
	1936	5.6	8.6	5.1	4.8	7.8	5.5	5.3	5.1	6.2	4.7	4.2	4.3	5.9
	1937	4.6	5.2	3.5	5.0	3.4	5.1	4.1	2.8	5.7	6.3	5.1	4.7	4.8

sezon nu se desprinde din datele prelucrate și expuse în tabela următoare și în grafica Nr. 3.

Dacă le privim pe acestea mai amănunțit, atunci totuși pare că în cursul primăverii și verii proporțiile sunt mai reduse.

Pruncuciderile (172). Cauza aceasta de deces se referă la copiii cari sunt uciși înaintea de a împlini un an. Cifrele relativ la ea deși au fost cuprinse în grupa precedentă, totuși credem că datorăm o revenire cu câteva detalii. Pe cele mai importante le expunem în următoarele trei tabele.

Pruncuciderile (copii sub 1 an) în România pe mediu și sex dela 1935—1937.

Tabela 15.

Anii	Cifre crude						Proporții la 100.000 născ. vivii					
	Mediul rural			Mediul urban			Mediul rural			Mediul urban		
	Total	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.
1935	51	27	24	27*	14	12	0.10	0.10	0.10	0.37	0.37	0.34
1936	33	17	16	27	15	12	0.06	0.06	0.06	0.35	0.38	0.32
1937	29	15	14	24	12	12	0.06	0.06	0.06	0.31	0.30	0.32

* 1 sex nec.

Pruncucideriile pe provincii dela 1932—1934.

Tabela 16.

Provincia	Cifre crude	Proporții la 100.000 născ. vivii	Provincia	Cifre crude	Proporții la 100.000 născ. vivii
România	227	0.12	Basarabia	35	0.10
Oltenia	20	0.13	Bucovina	18	0.23
Muntenia	72	0.16	Transilvania	24	0.09
Dobrogea	3	0.03	Banat	4	0.08
Moldova	42	0.14	Criș-Maramureș	9	0.08

Pruncuciderile în România, pe vârstă dela 1935—1937.

Tabela 17.

Vârsta	Total	0—1 zi	1—6 zile	7—29 zile	1—6 luni	7—12 luni	Vârsta nec.
Cifre crude	191	79	57	16	16	7	16
Procente	100.1	41.4	29.8	8.4	8.4	3.7	8.4

Din acestea reiese, că și frecvența pruncuciderii în ultimul an a scăzut, că în mediul rural e mai puțin frecventă decât în cel urban, și că în Transilvania e mai rară decât în celelalte provincii, exceptând Dobrogea. Pe sex, nu constatăm însă nici-o diferență. Vârsta la care sunt omorâți copiii sub 1 an e formată mai ales de cea a copiilor dela 0—1 și dela 1—6 zile. În această perioadă sunt uciși 71% din totalul victimelor dela 0—1 an.

III. — Accidentele.

Accidentele sunt în legătură strânsă cu industrializarea, dezvoltarea automobilismului, lungimea căilor ferate și înălțimea edificiilor de locuit dintr'o țară. De altă parte, din partea capitalului uman depinde și de puterea lui de atenție și prevedere. Astfel în Statele Unite deși condițiile aminfite sunt identice cu cele din Canada, totuși prima țară are proporția accidentelor cu 40% mai urcâtă decât ultima. Autorii americani atribuie acest nivel mai urcat, stării populației lipsită mai frecvent de grija cuvenită.

B) Accidentele în câteva țări.

Țările cari au cele mai frecvente accidente sunt Germania și Statele Unite.

Nivelul accidentelor (176—195)

Tabela 18.

Țările	Proporțiile la 100,000 loc.	Țările	Proporțiile la 100,000 loc.
Germania (1935)	61.8	Cehoslovacia (1935) ...	30.0
Statele Unite (1934) ...	50.0	Olanda (1936) ...	27.7
România (1932—1937) ...	35.1—39.5	Bulgaria (1936) orașe ...	27.5
Italia (1936)	31.5	Ungaria (1936)	27.0

Din aceasta tabelă reiese că România în ce privește accidentele ocupă între celelalte țări un loc intermediar.

B) Evoluția și felul accidentelor în România.

Frecvența accidentelor în România, dela 1932—1937 în general a fost staționară, iar în mediul urban în ultimii trei ani a prezentat o ușoară urcare.

Accidentele în România pe mediu dela 1932—1937.
(Proporții la 100,000 loc)

Tabela 19.

Nr. contelui	TOTAL						RURAL						URBAN					
	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1932	1933	1934	1935	1936	1937
176-195	39.5	36.2	36.4	36.0	35.7	35.1	36.9	33.3	33.2	31.5	31.2	30.6	50.9	48.4	50.2	55.6	55.6	55.2
176	*	*	*	*	*	*	*	*	0.1	*	*	*	0.1	*	—	0.1	0.1	*
177	1.2	1.0	1.1	1.1	1.2	0.8	1.0	0.9	1.0	0.9	1.0	0.6	2.1	1.4	1.4	1.9	1.8	1.2
178	0.7	0.6	0.4	0.6	0.5	0.5	0.6	0.5	0.3	0.3	0.4	0.3	1.4	1.1	0.7	1.6	1.1	1.5
179	0.8	0.6	0.9	0.8	0.5	0.6	0.6	0.4	0.7	0.6	0.3	0.4	1.6	1.6	1.8	1.7	1.3	1.4
180	*	*	0.5	*	*	0.1	*	*	0.4	*	*	0.1	0.1	0.1	0.6	0.1	*	0.2
181	7.4	7.8	7.2	7.6	7.9	7.0	7.6	7.9	7.3	7.5	7.7	6.8	6.5	7.3	7.0	8.4	8.4	7.8
182	0.8	0.9	1.8	1.2	0.9	0.9	0.8	0.9	1.8	1.2	1.0	0.9	0.7	1.0	1.8	1.2	0.7	0.6
183	7.0	5.8	4.4	5.7	5.2	5.3	6.8	5.8	4.3	5.7	5.0	5.2	7.8	5.6	5.1	5.7	6.0	5.8
184	1.0	1.0	0.9	0.7	0.8	0.9	0.7	0.8	0.7	0.5	0.6	0.7	2.3	1.8	1.8	1.6	1.7	2.0
185	0.3	0.2	0.9	0.3	0.2	0.1	0.1	0.2	0.7	0.2	0.2	*	0.9	0.6	1.6	0.7	0.5	0.3
186	2.8	2.7	6.1	10.5	10.3	12.2	2.7	2.7	4.8	8.0	7.6	9.2	3.0	2.9	11.5	21.3	22.3	25.3
188	0.8	0.8	0.7	0.8	0.6	1.0	0.9	0.9	0.7	0.8	0.6	0.9	0.4	0.6	0.6	0.7	0.8	1.7
189	0.4	1.3	0.8	1.8	1.7	1.2	0.4	0.3	0.7	1.6	1.3	0.9	0.8	0.8	1.5	2.6	3.1	2.3
190	1.0	1.5	0.4	0.7	0.5	1.1	1.1	1.6	0.3	0.7	0.5	1.0	0.8	1.1	0.6	1.0	0.5	1.4
191	0.2	0.2	0.1	0.2	0.5	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2	0.6	0.2	0.1	—	*	0.1	0.3	*
192	0.9	0.9	1.3	0.8	1.1	1.1	1.0	0.9	1.5	0.9	1.3	1.3	0.5	0.6	0.3	0.3	0.4	0.2
193	0.2	0.2	0.2	0.2	0.4	0.4	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.7	0.5	0.6	0.6	1.1	1.0
194	13.8	11.5	8.7	2.9	3.2	1.0	2.2	9.2	7.7	2.2	2.8	1.7	20.8	2.3	13.3	5.9	5.3	2.4
195	0.1	*	0.1	*	*	*	0.1	*	0.1	*	*	*	0.3	0.1	0.4	*	*	*

* Pentru cifrele crude sub 10 nu s'au calculat proporții.

Cauzele cari contribuiesc, îndeosebi la formarea proporției accidentelor sunt: înneccul accidental (103) arsurile accidentale (181) și căderea și strivirea (80). Cauza din urmă, care e de două ori și ceva mai frecventă în mediul urban decât în cel rural, a determinat mai mult diferența pe mediu.

Accidentele pe mediu și sex. În mediul rural, mortalitatea bărbajilor prin accidente e de două ori mai urcată decât a femeilor, iar în mediul urban e de trei ori.

Mai departe se mai observă, că pe când mortalitatea bărbajilor urcă a femeilor scade.

Accidentele pe provincii. Mortalitatea prin accidente se prezintă peste media țării în Moldova, Dobrogea, Muntenia și în Ol-

Accidentele (176—195) în România pe mediu și sex dela 1935—1937.

Tabela 20.

Anii	Cifre crude				Proporții la 100,000 loc.			
	Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
1935	3286	1603	1471	506	43.2	20.2	83.4	28.2
1936	3170	1743	1502	483	41.1	21.7	84.8	26.8
1937	3354	1524	1544	449	43.0	18.8	86.3	24.7

tenia, și sub medie în celelalte provincii. Cea mai urcată proporție o are Moldova, iar pe cea mai scăzută Criș-Maramureș, Transilvania și Bucovina.

Accidentele pe provincii în anii 1932—1937.

Tabela 21.

Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.	Provincia	Cifre crude	Proporții la 100,000 loc.
România	41595	36.5	Basarabia	5698	31.2
Oltenia	3957	41.2	Bucovina	1556	29.1
Muntenia	11281	43.8	Transilvania	5553	27.7
Dobrogea	2353	45.0	Banat	1668	29.5
Moldova	7244	46.5	Criș-Maramureș	2285	26.6

Accidentele pe vârstă. În mediul rural, accidentele sunt mai urcate dela 1—4 ani și dela 75 de ani în sus, pe când în mediul

Accidentele în România pe mediu și vârstă dela 1935—1937.

Tabela 22.

Grupe de vârstă		1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75—	Nec.
Cifre crude	Mediul rural	3730	1490	959	752	761	1425	1212	1126	915	621	303	39
	Mediul urban	616	354	303	371	685	945	761	654	486	335	225	39
Proporții la 100,000 loc.	Mediul rural	50.0	24.5	25.0	13.8	20.0	21.5	22.2	29.0	35.0	40.7	58.2	*
	Mediul urban	59.0	35.4	37.4	28.0	51.1	52.5	56.3	69.8	81.4	103.2	195.5	*

* Cei cu etatea necunoscută au fost proporțional distribuți celorlalte vârste.

urban dela grupa 1—4 ani, în care e de 59.0 la 100,000, scade până la 20 de ani, iar de aici încolo începe din nou să crească, ajungând nivelul cel mai urcat la 75 de ani și peste. Curba din mediul rural e neobișnuită, iar pe cea din mediul urban o găsim și în alte țări.

Proporția urcată dela 1—4 din mediul rural, de altfel ca și cea din mediul urban, se datorește arsurilor accidentale.

Arsurile accidentale mai frecvente iarna, și înnecul accidental mai frecvent vara, ale copiilor sub 5 ani la noi constituiesc, mai ales în mediul rural, o problemă serioasă. Lăsarea singură a copiilor când părinții sunt plecați de acasă e un obicei care trebuie să dispară.

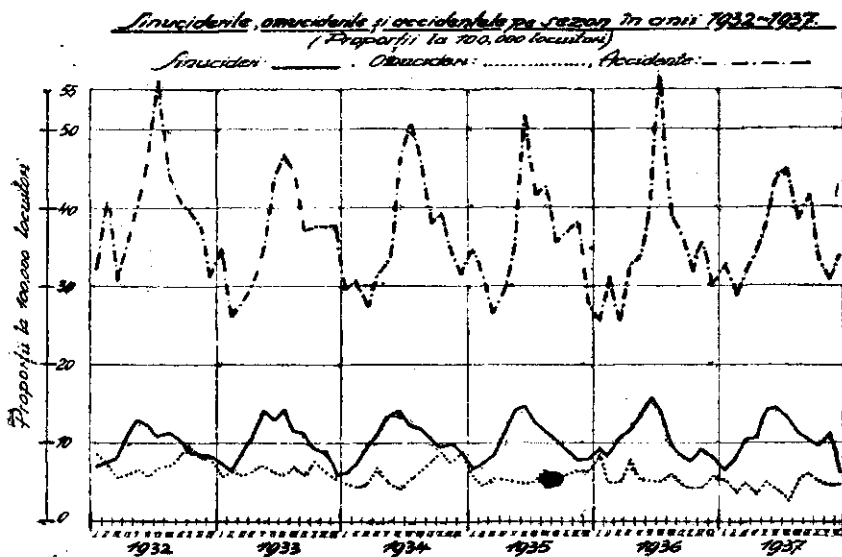
Accidentele pe sezon. În România accidentele au o evoluție sezonieră foarte regulată. Urcă în lunile dela sfârșitul primăverii și în cele de vară. Acest mers îl citim atât din tabela următoare, cât și din Grafica No. 5.

Accidentele în România pe sezon dela 1932—1937.

Tabela 23.

	Anii	Total	L U N I L E											
			Ian.	Febr.	Mart.	Apr.	Maiu	Iunie	Iulie	Aug.	Sept.	Oct.	Noem.	Dec.
Cifre crude	1932	7298	502	585	477	538	633	704	884	684	622	610	576	483
	1933	6756	549	372	435	465	557	670	743	700	568	594	504	599
	1934	6902	477	440	442	488	530	705	811	747	589	628	540	505
	1935	6867	557	458	424	466	578	813	669	691	557	598	602	454
	1936	6900	422	483	422	514	541	654	1001	636	577	521	568	491
	1937	6872	545	433	517	509	132	660	745	638	619	548	463	563
Proporții la 100,000 loc.	1932	39.6	39.2	40.1	30.6	35.0	40.6	45.8	56.6	43.8	40.5	39.1	37.5	31.0
	1933	36.2	36.7	26.0	27.5	30.3	35.2	43.7	46.9	44.2	37.0	37.5	32.9	37.8
	1934	36.5	26.7	30.3	27.5	31.4	33.0	45.4	50.5	46.5	37.9	39.1	34.7	31.4
	1930	36.0	36.4	31.3	26.2	29.7	35.6	51.8	41.3	42.6	35.5	36.9	38.4	28.0
	1936	35.7	25.8	31.6	26.8	32.5	33.1	41.3	65.4	38.9	36.4	31.8	35.9	30.0
	1937	35.2	35.8	28.9	31.2	34.0	38.1	44.0	44.9	38.4	4.13	33.0	30.9	33.9

Evoluția aceasta sezonieră atât de ritmică nu o găsim în alte țări. La noi ea se datorește înnecului accidental și căderilor și strivirilor.

Grafica No. 5.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IV. — Concluzii.

1. În România în perioada 1932—1937 proporțiile sinuciderii au variat dela 9,8—10,5, a omuciderilor dela 4,6—7,5 și a accidentelor dela 35,1—39,5 la 100,000 de locuitori.

2. În comparație cu alte țări sinuciderile în România au nivel scăzut, omuciderile unul intermediar, iar accidentele aproape au loc de frunte.

3. Toate aceste trei grupe de decese sunt mai frecvente în mediul urban și la bărbați, decât în cel rural și la femei.

4. Sinuciderile și accidentele variază în raport cu sezonul în mod evident și constant, iar omuciderile aproape imperceptibil. Sinuciderile sunt mai frecvente în Martie—Septembrie, iar accidentele la sfârșitul primăverii și în cursul verii. Omuciderile par ași ridica ușor proporțiile primăvara și vara.

5. În raport cu etatea, sinuciderile și accidentele devin mai frecvente, pe măsură ce populația înaintează în vârstă, iar omuciderile au proporțiile cele mai urcate dela 25—54 de ani. Accidentele prin

arsuri și înec au proporții destul de urcate și în grupa de vârstă dela 1—4 ani.

6. Provinciile de dincolo de Carpați au omuciderile și accidentele mai urcate decât cele de dincoace, iar acestea din urmă au sinuciderile la un nivel mai ridicat.

7. În perioada dela 1932—1937, în România sinuciderile și accidentele au avut o evoluție staționară, iar omuciderile una regresivă. Reducerea frecvenței deceselor prin armă de foc și prin alte feluri de omucideri, au contribuit mai mult la această regresivitate.

Summary.

The suicides from Roumania during the period of 1932—1937 varied between the proportions of 9.8—10.5, the homicides between 4.6—7.5 and the accidents between 35.1—39.5 per 100,000 population. Compared with other countries the suicides are at a very low proportion, the homicides at a medium level, and the accidents occupy almost the highest level. These three causes of death are most frequent in urban areas and in males, as compared with the rural areas and their occurrence among females. There is a seasonal variation for the suicides and accidents and imperceptible variations for homicides. The suicides are more frequent during the months of March—September, and the accidents at the end of the spring and during the spring and summer.

As related to the age, the suicides and the accidents become more frequent with the progress of the age, the homicides are more frequent between 25—54 years of age. The accidents by burning and drowning are more frequent in the age group of 1—4 years of age. During the period of 1932—1937 the frequency of suicides and accidents was of stationary character, and that for homicides of regressive character.

Antropologia ca știință și ca obiect de învățământ.

de

I. FĂCĂOARU

Cele din urmă ședințe ale Societății Române de Antropologie din Cluj pe anul 1935—36 erau consacrate în întregime debaterilor în legătură cu o problemă de învățământ: dacă antropologia și științele adiacente ei ar putea fi introduse în învățământul nostru, în ce școli anume și dacă această reformă ar fi oportună și utilă. Propunerile comisiei delegate cu studiul acestei chestiuni alcătuită din Profesorul etnograf R. Vuia, din Docentul C. Velluda și Dr. I. Făcăoaru își depuse raportul, care după vii discuții și cu unele modificări adăugite în plenul câtorva ședințe, conținea în esență următoarele:

1. Din motive de ordin cultural, științific și național, este indicat și util să se introducă imediat în școala secundară noțiunile de antropologie, etnografie și etnologie.

2. În învățământul superior să se introducă aceleași discipline, condiție preliminară introducerii lor în școala secundară, iar la facultatea de medicină să se introducă știința eredității și eugenia.

3. Un memoriu trebuia trimis factorilor competenți cu propuneri amănunțite și concrete privind fundamentarea și modalitatea acestei reforme.

Memoriul nu s'a redactat, iar acțiunea Societății de Antropologie în această direcție a încetat de atunci. O recentă întâmplare prielnică reactualizează această chestiune. Indemnul este de astă dată inversat și vine de la locul oficial către cei cari aveau ei datoria să sezeze forul conducător.

Sâmburele expunerii noastre este acesta: motivele cari cer să se facă loc antropologiei în învățământul nostru. Pentru limitare, lăsăm de o parte științele întregitoare adiacente, direcția activității instituțiilor, publicațiile periodice de specialitate, numele întemeietorilor instituțiilor și ale profesorilor actuali din țările considerate.

Stadiul cercetărilor antropologice în țara noastră.

Primele publicații antropologice la noi sunt cu caracter didactic și s'au publicat începând din anul 1830, iar primele cercetări cranio-
logice făcute de români încep în 1872 (Obedenariu). Pittard face
intense cercetări craniometrice după 1902, iar după războiu i se ală-
tură colaboratorul său A. Donici, care și publică rezultatele privi-
toare la români în 1935.

Pe centre universitare, cercetări antropologice se fac în
anii de după războiu la București, în Institutul de anatomie (Prof. Dr.
Rainer) și la Institutul medico-legal (Prof. Dr. N. Minovici).
La Cluj, două instituții se ocupă imediat după războiu cu cercetări
antropologice: Institutul de anatomie și Institutul de igienă și igienă
socială. Profesorul V. Papițian începe cercetările sale de cranio-
metrie în 1920, pe cari le continuă în anii următori. Tot în acest
domeniu lucrează I. Chelcea, care și publică unele studii cranio-
metrice în 1935.

„În ceea ce privește aplicarea grupelor sanguine în studiul antro-
pologiei, școala Clujană are prioritatea sub impulsul Profesorului
I. Moldovan“ (Papițian și Velluda, 14).* În 1924, S. Ma-
nuilă și G. Popoviciu stabilesc pentru prima dată indicele bio-
logic la români. Cercetări analoage face Profesorul Rainer în
cadrul monografiilor sociologice organizate de Profesorul Gusti.
Subsecția de biopolitică și eugenie a „Ăstreii“ creiată în 1926 de
Profesorul I. Moldovan sprijină și cercetările antropologice, cari
se publică în *Buletinul Eugenic și Biopolitic*, periodica Institutului
de Igienă și Igienă Socială din Cluj. Studiile au fost reluate în 1934
de Râmneanțu, tot din îndemnul Profesorului Moldovan, fiind
extinse pentru prima dată asupra unui mare număr de români, săcui,
unguri și sași. Rezultatele au învederat originea etnică română a să-
cuilor. În anii următori și în cadre mult mai restrânse studiază gru-
pele sanguine în populația noastră Necrassov (Iași) și Deme-
trescu (București).

Primele cercetări mai extinse pe viu face Profesorul Pittard
începând din 1902 până la războiu. Rezultatele au fost publicate
treptat în fiecare an aproape, iar în 1917, 1920 și 1924 în lucrări
masive.

---

* Pentru schițarea acestui istoric am folosit în afară de lucrarea mea publicată
în l. germană în 1937 și manuscrisul citat. Mulțumesc autorilor pentru îngăduința
consultărei.

Profesorul Rainer este cel dintâi dintre români care și începe cercetările sale pe viu în 1927. A comunicat primele rezultate la Academia Română în 1928, iar cercetările sale monografice din 3 sate românești le publică într'o lucrare apărută în 1937 în limba franceză.

Lebzelter a făcut cercetări pe soldați din mai toate regiunile țării în 1932 publicându-și datele în 1935. Tot în 1932, Făcăoaru întreprinde cercetări pe diferite categorii sociale în cadrul Institutului de Igienă din Cluj, cu sprijinul și indemnul Profesorului Moldovan: surori de ocrotire, țigani de ambe sexe (1933), și începe seria monografiilor antropologice asupra populației rurale de ambe sexe din Ardeal (1934). Își publică rezultatele începând cu anul 1933.

Profesorul Papilian organizează cercetări pe viu în colaborare cu Bumbăcescu în 1933, și publică rezultatele în același an. În vara anului 1937 Profesorul Papilian începe seria monografiilor antropologice în satele din Munții Apuseni. Comunicarea sau publicarea rezultatelor acestor cercetări începe chiar din același an în colaborare cu Docentul C. C. Velluda.

În ce privește capitolul raseologiei românești, trebuie să menționăm pe Victor Lebzelter. Deși materialul său e alcătuit exclusiv din soldați, însemnătatea lui stă în faptul că cercetările antropologului vienez sunt primele în țara noastră cu obiectivul unei analize diagnostic-rasiale a unui număr mai mare de soldați. Disparația lui prea timpurie l-a împiedicat să și publice rezultatele complete.

Cele dintâi cercetări diagnostic-rasiale întreprinse de români sunt acele ale Institutului de Igienă și Igienă Socială din Cluj (Făcăoaru), asupra populației rurale de ambe sexe, în 1934. Acestea sunt inițiate în 1932 și se extind asupra diferitelor categorii sociale ca: surori de ocrotire (1932), criminali (1933), diferite grupe etnice ca unguri și săcui (1933), învățătoare (1935) și studenți de toate naționalitățile (1934 și anii următori).

Profesorul Papilian și colaboratorii, cercetează în 1937 populația moță de ambe sexe de pe Valea Arieșului, extinzându-se și asupra compoziției rasiale. Cercetările D-Sale sunt în continuare.

După înființarea societății de antropologie (1933) se alătură muncii în domeniul antropologiei și Institutul medico-legal din Cluj, de sub conducerea Profesorului Kernbach. Comunicările D-Sale din 1937—38 privesc de aproape ereditatea caracterelor morfologice. Con-

tribuții însemnate în domeniul dezvoltării fizice a noilor născuți asupra unor aspecte etnice ale antropologiei la noi au adus Docenții A. Iancu și I. Voicu. Maiorul medic O. Apostol s'a ocupat cu antropologia soldaților și are meritul unei activități de popularizare.

În direcția *socialanthropologiei* cercetările au fost inițiate la noi tot de către Institutul de Igienă și Igienă Socială din Cluj (Făcăoaru). Problema diferențierii psihice, a grupelor etnice și a componentelor rasiale intră dela începutul activității (1932) în programul de cercetări. Primele rezultate privind diferențele intelectuale și psihofiziologice dintre unele grupe etnice au fost comunicate în 1933—34.

În anii următori s'a continuat publicarea unor asemenea rezultate și în programul congresului internațional de antropologie și arheologie ținut în București în 1937, ele au avut un loc larg.

Pentru stabilirea acestor diferențe se determină inteligența cu ajutorul testelor mintale, forța musculară, gradul de validitate socială și economică, etc. în raport cu neamul, sexul, etatea, categoria socială și rasa.

Rolul antropologiei în cultura și viața socială.

Așa cum științele au fost divizate din diferite puncte de vedere în istoria gândirii, ele s'ar putea diviza foarte bine luând ca criteriu necesitatea și utilitatea lor pentru viața colectivă. Ar fi o treabă puțin simpatică, ușor criticabilă, dar nu prisoselnică. Dacă teoretic lucrul e posibil, practic e foarte greu. Cine să facă o asemenea ierarhizare? Și mai ales, cum s'ar putea asigura obiectivitatea ei? Omul de gândire ca și omul de acțiune, artistul ca și tehnicianul, e convins în multe cazuri că activitatea, creația sau disciplina lui reprezintă supra-valoare. E un paradox: cu cât e mai pronunțată vocația cuiva pentru o anumită formă de creație, cu atât judecata de valoare implicată despre sine și despre alții e în general mai subiectivă, scara valorilor mai personală.

Dacă sunt motive să nu riscăm o ierarhizare a științelor în totalitatea lor, în schimb putem analiza rostul pe care l'ar putea avea antropologia și disciplinele subsumate în complexul celorlalte științe. Dacă renunțăm să aplicăm celorlalte științe etalonul utilității lor pentru comunitate, în schimb socotim că suntem în dreptul nostru să aplicăm propriei noastre științe acest etalon. Un stat mai mare și cu alte posibilități financiare ca noi, poate renunța ușor la această drămuire, care ar putea să pară meschină.

Pentru țara noastră se pune o elementară întrebare: în ce formă o anume instituție răspunde mai bine nevoilor noastre culturale specifice? Pe urmă, dacă utilitatea instituției compensează sacrificiile materiale. Întrebările amintesc poate pragmatismul și utilitarismul american. Fundația Rockefeller nu subestimează activitatea speculativă, dar creiază institute de cercetări experimentale — cum e cazul Institutului de ereditate umană din Copenhaga și subvenționează publicarea rezultatelor acestor cercetări. Fundația Carnegie — pentru a ne limita la cele două fundații americane mai mari — nu disprețuește preocupările istorice și producțiile literare, dar preferă să creeze institute în scopul cunoașterii omului și a valorilor umane naturale în scopul potențării acestor valori. Ierarhia științelor ce și-au impus aceste fundații — și ca ele multe altele la fel — este criticabilă, dar ea rămâne și dă roade.

Nu înțelegem, pe de altă parte, să exagerăm în această direcție. Forma de creație nu se poate împune. S'ar putea recurge la dirijarea muncii științifice într'un stat. Dar s'ar putea face eroarea de a se prescrie anumite activități cu anumite rezultate ca în Rusia*). Asta ar însemna violentarea naturii umane din cauzei necunoașterii ei. Uciderea spontaneității și coborîrea randamentului științific ar putea fi numai cu o condiție evitate în asemenea împrejurări: să se fi diagnosticat anterior exact vocația viitorului cercetător. În stadiul

---

*) Se știe că în Uniunea Sovietelor sunt interzise anumite științe și impuse altele, după cum într'o știință se impune a anumită direcție sau o anumită școală. Există în Rusia un evoluționism . . . comunist, o eugenie marxistă, o biologie la-marckistă, o antropologie antirasistă, o genetică ambientistă, etc. Savantul care îndrăznește a publica rezultatele impuse de experiență, dar contrarii prescripțiilor, are de suferit rigurile conducerii politice.

În anul 1937 au fost arestați câțiva antropologi, pentru că îndrăzniseră să se ocupe într'o carte științifică de caracterele somatice ale evreilor.

În anul 1929 — cum raportează Cipriani — s'a organizat un congres al oamenilor de știință din Rusia, cu scopul ca pe baza rezultatelor obținute în domeniul sociologiei, economiei și al etnografiei să se precizeze anumite norme diriguitoare. S'a deviat în glorificarea idealului comunist, iar știința și-a pierdut complet caracterul ei de știință. Instituțiile antropologice sunt bine inzestrate în Rusia, direcția cercetărilor este pe de-a-ntregul practic determinată și — de nețăgăduit — utilă dar cu prețul altor pierderi. Criticând aceste stări de lucruri, Cipriani se ridică împotriva sistemului „de a voi să faci din fiecare învâțat un lucrător pentru o anumită temă prescrisă, în loc de a fi lăsat să-și urmeze nobilul impuls al inspirației personale și al creațiunii spontane, pe cari nici o putere umană nu va fi vreodată în stare să le supună unor norme rigide. Știința nu poate fi sluga politicii, dar politica dacă vrea să aibă succes, trebuie să se sprijine pe solide fundamente științifice” (1).

actual al științei lucrul este încă imposibil. Dacă statul nu poate nici impune anumite activități, el nu poate nici să se desintereseze de productivitatea științifică. Statului îi incumbă totuși un rol diriguitor foarte însemnat: să utilizeze adecvat vocațiile. Să vegheze ca instituțiile lui să nu rămână sterile prin infiltrarea simplilor profesioniști, rutinari și lipsiți de vocație. O primejdie pentru știința statelor finere, lipsite de tradiție culturală este precăderea profesionistului asupra omului de vocație. Labilitatea criteriilor pentru selecționarea meritului, toleranța în valabilitatea principiilor morale și menajarea reciprocă a intereselor personale înăbușă activitatea instituțiilor vechi și fac de prisos crearea altora noi. În asemenea condiții de dezorientare statul are dreptul și datoria să-și economisească mijloacele.

Dacă antropologia este inexistentă în unele state, vina nu revine numei neînțelegerii guvernelor, ci și egoismului meschin al unora dintre cărturari. În Belgia acel care s'a opus mai îndârjit introducerii antropologiei la universitate, cerută insistent de toți profesorii unei facultăți, a fost tocmai colegul lor, profesorul Nolf, un savant de primul rang, ajuns ministru al Instrucțiunii. Impotriva acestor rutinari inerți a protestat deseori vehement antropologul Pittard, numindu-i „misonéistes et sépulcres blanchis“.

Pittard este unul din antropologii, cari au intervenit cu toată energia pentru a i se face loc antropologiei în universitate. Cu prilejul congresului internațional de antropologie ținut la Amsterdam, la care participau 25 de națiuni s'a votat o moțiune, în care se cerea introducerea învățământului regulat al antropologiei și în țările, în care un asemenea învățământ nu există încă. Într'un raport judicios spunea Pittard: „antropologia fizică, etnologia, preistoria, etnografia, antropologia criminalilor sunt discipline cari nu mai pot fi ignorate de fierele generațiuni. Acest învățământ este util nu numai ca unul din elementele culturii generale, dar el e necesar pentru un mai bun comportament social și moral al umanității. În afară de asta, aplicațiunile sale nu pot decât amplifica rezultatele cercetărilor medicale și pedagogice ameliorându-le cu siguranță“ (5, p. 122). Mai departe, raportul reliefa puțința ca antropologia să orienteze mai precis științele politice în viitor. Cu aceeaș perseverență și autoritate a intervenit pentru introducerea științelor antropologice în universitate și cu prilejul congresului internațional de antropologie din 1937 ținut la București, fiind în asenimentul futuror congresiștilor streini și români.

De aceeaș părere — după referatul profesorului Vuia ca delegat al țării noastre — a fost și congresul antropologic și etnografic

al țărilor nord-vest europene ținut la Londra în 1934. În moțiunea votată de congres s'a cerut ca guvernele țărilor, cari n'au introdus încă antropologia și etnografia în învățământ, să ia în considerare această necesitate.

La noi, a stăruit în acest sens începând din anul 1926 Profesorul Moldovan: „înainte de toate însă va trebui introduse ca materii principale ale învățământului de toate gradele științele cari se referă la om, la evoluția sa ca individ, națiune, specie, la legile cari îi cârmuesc viața“ . . . (11, p. 37).

De curând D^rsa și-a justificat pe larg dezideratul pentru creierea unei facultăți de etnologie și biopolitică, în care s'ar introduce pe lângă o sumă de alte discipline privind omul, familia, legile vieții și antropologia. „Studiul compoziției noastre rasiale nu-l cerem pentru a da un colorit rasist gândirii sau politicei noastre, ci pertrucă avem convingerea că acest studiu ne va putea ajuta nu numai la cunoașterea compoziției noastre rasiale, dar va permite și va ușura studiul mai precis al alcătuirii noastre sufletești și îndeosebi al variațiunii acesteia după ținuturi (12, p. 72).

Concomitent cu articolul Profesorului I. Moldovan din *Buletinul Eugenic și Biopolitic, Sociologia Românească* prin Dra Chr. Galitzi, deși considera problema sub un unghi diferit, preconiza introducerea câtorva din aceleași științe propuse în periodica noastră, între cari locul întâi revenea antropologiei.

A două chestiune, după aceea a introducerii acestei științe la universitate, este conexiunea antropologiei cu științele subsumate. Dacă trebuie să se introducă antropologia singură, ce ramură anume, în ce conexiune și sub ce titulatură.

Antropologie este un termen general și subînțelegem prin el un întreg complex de științe. Preconizarea capitoulului sau capitolelor generale indicate a fi introduse atârnă: a) de nevoile specifice țării; b) de felul facultății; c) de forma în care antropologia există în alte centre universitare din aceeaș țară (uniformitatea e dăunătoare); d) de personalitatea specialiștilor la îndemână.

Satisfacerea tuturor acestor condițiuni e dificilă. Acel care își ia răspunderea creierii unei asemenea instituții are de armonizat necesitățile culturale ale facultății, respectiv ale statului, cu orientarea personalității celui care va reprezenta știința. A cere pur și simplu știința omului la universitate, este a vorbi vag. Cine ar cere azi o catedră pentru „știința plantelor“, „știința animalelor“, „știința numerelor“, etc. Și știința omului este cel puțin tot așa de vastă și complexă.

S'ar putea crede în cazul statelor mari, că dată fiind mulțimea specialiștilor statul n'are decât să creeze instituția ce-i trebuie, încolo se va găsi omul. Dimpotrivă întâlnim cazul invers: mai totdeauna a existat anterior omul de știință — așa cum e firesc — și apoi s'a creat instituția adecvată. Și s'a întâmplat așa nu numai în țările liberale ca Anglia și Franța de pildă, ci și recent în țările autoritare, ca Italia și Germania*).

Unde să i se facă loc antropologiei ?

Antropologia poate fi introdusă în orice facultate, care i-ar înțelege utilitatea. Dacă ne preocupă numai știința în sine, personal credem că cercetările antropologice ar putea fi organizate în condiții optime într'o instituție fără nici o legătură cu universitatea și la adăpost de stingherirea activității didactice. Numai că atunci avem neajunsul de a lipsi tinerile generații de un element însemnat și indispensabil de cultură generală. În plus instituția ar rămâne tributară străinătății în ce privește pregătirea tinerilor cercetători. Dar indiferent dacă i se face loc în universitate sau în afară, fără împlinirea condițiilor subiective (vocația cercetătorilor) și obiective (înzestrarea corespunzătoare) am avea o instituție fără scop și conținut.

Dacă instituția antropologică se creiază în cadrul universității, în diferite facultăți, trebuie să i se păstreze oricum caracterul de știință experimentală. Își va împlini foarte bine rostul ei, chiar în cadrul facultății de litere și filozofie, alături de disciplinele spirituale, în felul în care este bunăoară psihologia. O altă condiție pentru a se asigura eficiența studiului este caracterul obligator, cel puțin pentru unele categorii de studenți în frecventarea cursurilor și lucrărilor, alături de caracterul facultativ pentru alte categorii. O ușoară modificare în regulamentul învățământului superior ar îngădui studenților dela toate facultățile nu numai audierea cursurilor și participarea la lucrări, dar și luarea antropologiei și a disciplinelor subsumate printre materiile de examen.

---

*) Așa cum în Anglia s'au creat la timpul său catedre de eugenie pentru Pearson la Londra și pentru Schiller la Oxford, s'au creat în Germania numeroase catedre de eugenie: pentru Lenz la Berlin, pentru v. Verschuer la Frankfurt am Main, pentru Tirala în München, pentru Astel la Jena, pentru Kranz la Giessen, pentru Pohlisch la Bonn. Catedre sau institute de antropologie s'au creat, spre a cita numai pe acele mai recente: pentru Günther la Jena, pentru Claus la Berlin (deși exista catedra lui E. Fischer) și un extraordinar pentru Schultz tot la Berlin — raseologie umană și ereditate.

Pentru anumite categorii de studenți e indicat să se institue examene obligatorii. Studenții cu interes, să poată lua antropologia la licență și la doctorat.

Reorganizarea cel puțin a unui singur centru universitar, în care s'ar crea *facultatea de etnologie și biopolitică* preconizată de profesorul Moldovan ar înlesni antropologiei ambianța cea mai prielnică. În complexul celorlalte științe prevăzute în planul D-Sale, s'ar da studentului cunoștințe temeinice despre om, familie, societate, neam, rasă și despre legile evolutive ale acestor entități. Cunoștințele ar putea fi întregite cu pregătirea tehnică, așa încât cei mai înzeștrați dintre studenți ar putea deveni cercetători monografști independenți în domeniile precizate de către Profesorii Gusti (7) și Moldovan (11). Complexul de instituții științifice și educative preconizat ar însemna o reformă cu efecte adânci pentru orientarea culturii și științei românești. S'ar crea în acest chip condițiile pentru cercetarea integrală și competența a unității sociale sub toate aspectele cadrului biologic (3 și 4) asigurându-se dezvoltarea științelor antropologice.

Decât, pentru crearea acestor complexe de instituții, condițiile preliminare sunt defavorabile. Realizarea lor integrală ar putea să întârzie încă mult timp. În schimb s'ar putea face un început imediat prin creațiuni mai modeste, plecând dela actuala organizare a învățământului nostru.

1. *Antropologia la Facultatea de Medicină.* Întrebarea prealabilă este, cărei facultăți poate fi alăturată antropologia? Mediciniștii sunt obligați să studieze știința plantelor și animalelor, dar n'au nevoie de știința omului, de originea și istoria lui naturală? Și omul va fi doar obiectul lor permanent de preocupare. Antropologia ar pune pe viitorul medic în situația de a-și da seama exact de ascendenții omului, de evoluția lui, a societății și a civilizațiilor umane. I s'ar lămurii procesul devenirii raselor și subraselor umane, geneza diferențierilor culturale, raportul între factorii rasă și mediu, între rasă și corp etnic, imunitatea unor rase pentru anumite boli și susceptibilitatea altora pentru aceleași boli, raportul între diferitele tipuri constituționale și anumite boli. Studiul cauzalității și situarea filogenetică a fenomenelor de patologie socială (criminalitate, prostituție, apariții atavice, monștrii sociali) ar da viitorului medic elementele necesare pentru a-și înlesni o mai adecvată acțiune în combaterea acestor agenți de turburare socială. — S'ar familiariza cu mânăuirea instrumentelor antropometrice și viitorul medic recrutor ar fi scutit de situația jenantă de a fi complet strein de întrebuintarea instrumentariului. Acelaș lucru cu medicii școlari.

În această privință lipsa preocupărilor de coordonare a dispozițiilor din partea autorității centrale poate lua uneori aspectul de auto-sabotare. Printr'o circulară din Noembrie 1937 Ministerul educației naționale dispune să se studieze în școlile secundare individualitatea elevilor din cl. IV, VI și VIII. Între altele se prevede „examinarea fiziologică și medicală” a elevului. În realitate se dispune examinarea lui antropologică. Se impune în mod clar completarea fișei antropometrice sau „în laboratorul de psihologie experimentală sau în cabinetul medicului”. Măsura este foarte bine venită. Studiul complet al individualității este necesar societății și util elevului însuși. Dar neajunsul mare e că nici unul din cei doi examinatori n'a fost inițiat în antropometrie. Va face fiecare cum îl taie capul și firește, vor fi atâtea rezultate câte metode, criterii și observatori.

Predarea antropologiei la Facultatea de medicină e indicată și din alt motiv. Nici-o altă categorie de profesioniști nu-i mai bine pregătită în domeniul anatomiei și fiziologiei umane ca medicii. Nici-o altă categorie n'are o mai mare răspundere față de om și societate ca medicii. Și dacă ei își pot da seama de contra-indicațiile unei căsătorii ale unei încrucișări între indivizi, cum să nu fie puși în situația de a-și da exact seama de contra-indicațiile încrucișărilor între anumite rase, când cazul ar fi? Pentru nicio altă categorie de profesioniști, absența acestor cunoștințe nu se resimte mai dăunător ca pentru medici. Remedierea în această direcție va pune la adăpost pe medicii legiști să determine drept copii născuți la timp unele resturi de urși născuți morți (5 p. 127). Medicii ar căpăta elementul esențial pentru o concepție mai realistă ca aceea a lui Sir Berkeley Moynihan, președintele organizației Royal College of Surgeons, care scria această enormitate: „Eu nu cred că viciul este în vreun fel o însușire ereditară. Eu cred că copiii se nasc ca cele mai curate creaturi ale lumii”.

Soluția încredințării cursurilor de antropologie unor titulari din specialități mai mult sau mai puțin învecinate, face mai mult rău acestei științe. Cât timp antropologia nu va fi predată de specialiști calificați, ea va rămâne — cum observă Fraipont — o știință pentru amatori.

2. *Antropologia la Facultatea de Știință* s'ar găsi în familia celor mai deaproape rude. Dacă medicinistul posedă unele premize, studentul dela științe naturale posedă alte premize tot așa de necesare antropologiei. Studiul geneticii generale și al eredității umane constituie un capitol al antropologiei nu mai puțin indispensabil pentru biolog, ca acel al anatomiei sau fiziologiei pentru medic. Morfologia animală

pentru zoolog, cea vegetală pentru botanist, paleontologia și geologia sunt atâtea condiții prielnice științei noastre și cari la rândul lor se cer completate cu studiul evoluției omului și al morfologiei rasiale.

3. *Antropologia la Facultatea de litere și filozofie* ar fi utilă studenților dela filologie, arheologie, istorie și preistorie și mai ales studenților dela secția filozofică. Dacă unele din disciplinele menționate constituiesc temelia pentru științele antropologice, acestea sunt în schimb indispensabile viitorilor profesori de pedagogie și filozofie.

Studiul individualității elevului necesită o serie de cunoștințe, în strânsă legătură cu antropologia. Între cele dinăi sunt: tehnica antropometrică pentru determinarea dezvoltării fizice, eventual determinarea tipului constituțional și rasial. Diagnoza individualității elevului implică analiza patrimoniului său ereditar și ridicarea pedigrului său. — Fără noțiuni solide de genealogie și ereditate umană cunoașterea individualității elevului în întregul ei complex biologic rămâne o imposibilitate. Pregătirea în direcția schițată aici va fi un antidot cu efect împotriva multor concepții eronate ale trecutului.*

Studenții dela secția istorică — acei cari vor — s'ar familiariza cu perspectiva biologică a istoriei. Interpretările fenomenelor istorice sunt impregnate cu dialectica intelectualistă. Tineretul învață și azi, că eferescența geniului elen se datorește așezării geografice, condițiilor climatice și comerțului. Că decadența popoarelor antice era o fatalitate, căreia ele nu se puteau sustrage, pentru că și împlinise ciclul existenței lor. Tinerii învață, că imperiul roman a fost doborât de barbari după ce fusese slăbit de lăcomia latifundarilor, de jaful funcționarilor, de prozelitismul sectelor religioase, de fiscalitatea excesivă, de războaiele civile, de desorganizarea armatei, de crizele economice, de coruperea moravurilor, etc. Despre cauza unică a tuturor fenomenelor, care a declanșat pe celelalte (cauze aparente) nu se pome-

---

* Păianjeniișul iluminismului își păstrează puterea lui seducătoare în privința educabilității chiar în timpul nostru, după constituirea raseologiei și a geneticii ca științe exacte. E de prisos să cităm. Fapt e că la unele facultăți ale noastre de filozofie oamenii cu răspundere predau ca pe niște adevărați idei din acestea: „Legiitorul poate forma cu ajutorul legilor după bunul său plac oameni virtuoși, eroi sau genii în acelaș chip în care un sculptor ar face din trunchiul unui arbore un zeu sau un scaun” (Helvetius). „Cel din urmă om din Franța a venit pe lume cu tot atâtea rațiune câtă am eu” (Descartes). „Cine deschide o școală, închide o pușcărie” (V. Hugo). În sfârșit deformarea realității o completează optimismul lamarkist. Iar în fața crimelor lumea se întreabă apoi nedumerită: „Ce rost mai au școlile și universitățile”? Decât miliardele trebuie să circule, iar anumite activități ditrambe așteaptă.

nește nimic. Anume, valoarea patrimoniului ereditar rasial, care s'a exprimat în creațiile culturale și politice din epocile de ascensiune și invers, alterarea patrimoniului rasial prin promiscuitatea cu rase inferioare, au anchilozat popoarele antice ruinând statele. Perspectiva raseologică a trecutului ar înlesni viitorilor istorici să înțeleagă rolul rasei în destinul popoarelor și importanța dispozițiilor ereditare răsfărânte în personalitatea conducătorilor de noroade, fie ei miniștri, șefi de guverne, regenți, președinți de republică sau monarhi. Așa s'ar înțelege adevărul simplu, că conducătorii creiază istoria pe măsura valorii lor personale și că destinul popoarelor e gravat în celula sexuală specifică rasei.

Cine crede că obligativitatea unor asemenea cursuri nu numai pentru pedagogi și istorici, dar pentru toți educatorii, ar fi excesivă se înșeală. Ceeace au cerut de decenii profesorii Mehedintși și Moldovan, au realizat Germanii în ultimii 3—4 ani, ca și când ar fi vorba de o copie fidelă a dezideratelor. Nu numai că au introdus cursuri obligatorii pentru studenți, dar au organizat cursuri speciale pentru toți educatorii națiunii: învățători, preoți, profesori, magistrați, ofițeri, medici, funcționari din sănătatea publică și din administrație.

4. *Antropologia criminologică și socialantropologia la Facultatea de drept*, ar avea o salutară înrăurire asupra normelor de organizare socială, asupra justiției și legislației țarei.

Activitatea zilnică a cel puțin 3 categorii de oameni este viciată în acelaș mod cu implicarea aceluiași urmări nefaste pentru colectivitate: medicul care se feliță de a reda societății un tânăr vindecat de o boală ereditară gravă. Conștiința că nici un tratament din lume nu poate ameliora masa lui ereditară, care va perpetua boala, nu-l turbură. Educatorul care e convins că arta lui va transforma într'un om util societății pe copilul predestinat a rămâne disgenic, chiar dacă ar ajunge să dețină posturi însemnate în viața socială. În sfârșit juristul (magistrat, legiuitor, avocat) e preocupat mai mult de cum „să redea“ societății pe un rău-făcător, decât de cum să-l elimine din societate. În loc ca criminalul să fie împiedicat de a deteriora corpul etnic cu progenitura lui, autoritatea patronează căsătoria lui în închisoare sau „il redă familiei“, spre a o mări când e căsătorit. Societatea e „nobilă“, nu vrea pedepsirea, ci îndreptarea. Acest soi de indulgență își are resortul nu numai în slăbiciunea caracterului, cât în concepția falsă despre natura omului. Tocmai cei chemași a cunoaște mai exact omul, ignorează firea lui sub aspectul ei superior, normal și patologic. Am întâlnit în cercetările noastre creaturi mizerabile, cari recidivau a 16-a

oară. Abia scăpați din pușcărie, se întorceau peste $\frac{1}{2}$ de oră cu o nouă ispravă în sarcină. În veacul nostru este încă cu puțință să întâlnești ucigași recidiviști cu 3—4 omucideri la intervale, pe conștiință. În alte părți colectivitatea este pusă la adăpost și de crimele lor ulterioare și de prezențura lor, prin aplicarea pedepsei capitale.

La noi cu toleranța legii, cu talentul apărătorului și cu îngăduința magistratului se face totul, pentru ca monstrul să fie redat societății. Ca și când viața lui ar fi mai de preț ca a victimelor. Vina nu este nici a legiuitorilor și nici a celor cari aplică legea, ci a oamenilor cu cea mai înaltă răspundere în stat. Când nu vor mai face legi, decât acei cari cunosc mai întâi legile conduitei umane, când diagnosticul și și tratamentul fenomenelor de patologie socială va fi încredințat acelor competenți, atunci abia se va începe acțiunea de profilaxie socială. Nu numai că ar fi bine să se predea juristilor antropologia criminală și patologia socială, dar aceste discipline sunt tot așa de indispensabile carierii lor cel puțin ca orice cod de legi.

* * *

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru cei cari încă identifică antropologia cu anatomia comparată sau cu osteometria e firesc, ca dezideratele noastre să apară absurde. E drept că antropologia avea acest conținut exact acum o sută de ani. Acest stadiu e demult depășit. — Încă pe la jumătatea secolului al XIX-lea s'a alăturat antropologiei un important capitol, acel al descendenței omului (Darwin și Haeckel). Către sfârșitul secolului descoperirile fosilelor umane alcătuiesc un nou capitol. Cu începutul actualului secol, direcția antropologiei se îndreaptă către social-antropologie și ereditate umană, iar după război către raseologie și eugenie. Fără a părăsi domeniile mai vechi, tendința actuală a antropologiei e orientată în spre aceste câmpuri de cercetări neasemuit mai fertile, mai interesante și mai utile.

Titulatura instituției antropologice.

Titulatura va fi determinată de cadrul și rostul Institutului de cercetări — dacă acesta n'are nimic comun cu învățământul — sau de facultate, dacă e vorba de o catedră universitară. De dorit ar fi ca necesitățile culturale și naționale, cari justifică această activitate didactică și științifică să se armonizeze cu preferința facultății și a candidaților.

Cu nădejdea unei modeste contribuții la orientarea celor din afara specialității, dar cari sunt convinși de temeiul unei primeniri a atmosferei noastre culturale, cerută de alții cu mult înainte, adaug lista incompletă a ramurilor științifice, cu cari s'ar putea asocia antropologia când necesitatea ar cere-o. Fără a fi nevoie de justificare, se înțelege că antropologia poate rămâne singură. Domeniul ei este așa de întins, încât un număr din capitolele ei mai însemnate ar putea fi tratate fie într'un an, fie pe cicluri de doi ani. În ordinea descrescândă a interesului și utilității acestor ramuri din științele antropologice avem: Antropologie — Eugenie (Etnoeugenie, igiena națiunii, igiena rasei, igiena eredității), — Ereditate umană — Biologia rasei — Socialantropologie — Antropometrie — Antropogeneză — Raseologie (Raseologie umană, Antropografie) — Antropologie fizică (somatică) — Antropologie psihică (Etnologie) — Antropologie generală — Antropobiologie — Antropologie sistematică — Biolipologie — Selecțiune socială — Homicultură — Genetică umană — Eredobiologie — Etnopsihologie — Psihologie rasială — Preistorie — Istoriometrie — Arheologie — Paleontologie — Antropogeografie — Sociologie (Sociometrie).

Lista s'ar putea prelungi cu Antropologia criminală (criminologia) cu Patologia socială, cu Pedologia, cu Studiul individualității, cu Pedagogia experimentală, cu Psihometria, etc.

Un ultim cuvânt asupra modalității de alegere a specialistului. Chestiunea merită o mare atenție, întrucât țările mici n'au puțința unei alegeri între mai mulți specialiști, cum e cazul în țările mari. Dacă forma instituției e de așa natură, încât n'am avea un specialist în țară, e indicată una din două soluții: chemarea în țară și angajarea cu contract pe timp de un an (cu posibilitatea prelungirii) a unui specialist strein. În acest timp va fi pregătit un conațional sau pe lângă savantul chemat sau în streinătate. Un strein n'ar putea preda istoria și graiul neamului și cu atât mai puțin ar putea cerceta și vorbi despre corpul și sufletul neamului nostru. Soluția e fortuită, dar dacă e pentru scurt timp, e de preferat improvizării și ocupării locului cum dă Dumnezeu. E mai bine ca o instituție să nu se creieze, decât să vegezeze pentru o generație sau — și mai primejdios — să devină un instrument de falsificare a concepției de viață a tinerilor studenți. A doua soluție, amânarea ocupării locului până se va dispune de un specialist. În cazul celeilalte alternative, când sunt specialiști în țară, e indicată una din soluții: examen, chemare sau referatul unei comisii de savanți streini. Primele două modalități se impun atunci când avem în țară

examinatori din specialitățile instituite sau în orice caz există garanția unei bune alegeri. Altfel ne alăturăm părerei așa de judicioase a Profesorului P. P. Negulescu (13) de a se recurge la judecata obiectivă și hotărârea dezinteresată a savanților streini. Pentru a mări garanția de obiectivitate, în comisie nu vor intra savanți streini, foști profesori ai unora dintre candidați.

Aceștia s'ar putea constitui în comisie examinatoare sub prezidenția unei autorități științifice românești, dintr'o specialitate cât mai apropiată cu putință. Pentru a evita dificultăți de ordin financiar, specialiștii streini și-ar putea trimite numai referatele, evitându-se în acest chip deplasarea lor.

* * *

Am rămas la desbaterea chestiunii centrale: antropologia ca știință și obiect de învățământ. Firește, atât cât ne-au îngăduit relațiile de interdependență ale acestei științe cu altele învecinate sau subsumate ei. Rămânem datori să revenim cu alt prilej asupra câtorva probleme. Am alins aici numai în treacă chestiunea introducerii noțiunilor de antropologie și etnografie în învățământul secundar. Va trebui analizată și această modalitate. Va trebui de asemenea să ne ocupăm cu stadiul celorlalte științe ale omului în diferite țări: eugenia, biopolitica și genetica umană; cu situația acestora ca științe și ca obiecte de învățământ și în sfârșit cu modalitatea introducerii unor noțiuni din aceste științe în învățământul nostru secundar și primar.

Zusammenfassung. — I. Făcăoaru: Die Anthropologie. als Wissenschaft und Unterrichtsgegenstand.

Der Verfasser gibt einen Überblick über den heutigen Zustand der Anthropologie in Rumänien und schlägt die Einführung der Anthropologie in den Unterricht vor.

Als reine Wissenschaft könnte sich die Anthropologie auch in einer extrauniversitären Institution entwickeln, wenn dieselbe zweckmässig ausgestaltet würde. Nachdem die Anthropologie aber in den höheren Schulen eingeführt werden muss, wäre ihr geeignetster Platz an der Universität.

Angezeigt wäre es, wenn die Anthropologie im Zusammenhang mit Rassenhygiene oder Vererbungslehre eingeführt würde.

Bibliografie.

ApSRS = Arhiva pentru știința și reforma socială.

BEB = Buletinul Eugenic și Biopolitic.

BȘc = Buletinul școlar.

RA = Revue Anthropologique.

SR = Sociologie Românească.

ZfR = Zeitschrift für Rassenkunde.

1. *Cipriani L.*: Die Wissenschaft von Menschen in der Sowjet-Union. Z. f. R. 6. p. 25.
  2. *Făcăoaru I.*: Die „Ganzheitsanthropologie“ und das Studium des Menschen in Rumänien. Z. f. R. 6, p. 248.
  3. *Făcăoaru I.*: Antroposociologia. SR. 1936, Nr. 7-9, p. 9.
  4. *Făcăoaru I.*: Din problematica și metodologia cercetărilor eugenice și genetice în cadrul monografitei sociologice. ApSRS. 1937, Nr. 1-2. p. 162.
  5. *Fraipont Ch.*: L'Enseignement de l'Anthropologie à l'Université de Liège. RA. 38, p. 113.
  6. *Galizi Chr.*: Sugestii pentru organizarea unei facultăți de științe sociale de tip american în România. SR. 1938, Nr. 1-3, p. 4.
  7. *Gusti D.*: Temeiurile teoretice ale cercetărilor monografice. SR. Nr. 7-9, p. 1.
  8. *Gusti D.*: Cercetări parțiale și cercetări integrale sociale SR. Nr. 10, p. 1.
  9. *Mehedinți S.*: Către noua generație, București, 1912.
  10. *Mehedinți S.*: Ce poate face un educator? Buc. 1932.
  11. *Moldovan I.*: Biopolitica, Cluj, 1926.
  12. *Moldovan I.*: Spre o facultate de etnologie și biopolitică. BEB. IX. p. 67.
  13. *Negulescu P. P.*: Reforma învățământului. București, 1932.
  14. *Papilian V. și Velluda C.*: Istoricul Antropologiei în România. Raport prezentat la Congr. Int. de Antropologie și Arheologie. Sept. 1937.
  15. Dare de S. a Șed. Soc. r.d. antropologie pe anul 1935-36.
  16. Circulara Nr. 32. 123-1937. B.Șc. Cluj, Nr. 87-88, p. 2.
-

Biologie și istorie.

de

Dr. OVIDIU COMȘIA

Sub acest titlu voim să grupăm câteva fapte menite să întregească studiul nostru de biologie etică. În încercările anterioare am fixat, sumar, cadrul biologic în care se petrec unele fenomene de evoluție colectivă. Ținta noastră nu a fost, desigur, să transpunem în domeniul biologiei pure probleme care figurează ca străvechiu patrimoniu al sociologiei, al istoriei, al psihologiei etnice sau a altor discipline. În locul unei revendicări, am încercat numai o interpretare biologică a acelor probleme. Biologia, fâșie de lumină strecurată în esența faptelor, ar putea micșora numărul sau intensitatea stăruitoarelor penumbre.

Dacă din timpul din urmă, conceptul rasei, care a venit să dea o nuanțare nouă problemelor de ordin colectiv, nu a reușit să devină un bun de universală circulație, a fost tocmai din cauza revendicărilor de exclusivitate asupra vechiului domeniu al sociologiei, al psihologiei, al istoriei, al culturii. Contribuția raseologiei la interpretarea fenomenelor colective a fost importantă, desigur, poate nu atât prin ea însăși, cât prin faptul că a favorizat conținutul disciplinelor amintite, cu biologia.

Scopul încercărilor noastre o formează examinarea acestor zone de contingență, periferice sau de interior; o examinare care fără să se istovească în câmpul dialecticei pure, tinde să se absoarbă în perspectivele practice, confurate stăruitor de concepția Institutului nostru (etnogenia, biopolitica).

Când vorbeam de epocile de ascendență etnică, am amintit că pandantul biologic al neamului încadrat în mit, în cultul familiei, a străbunilor, a eroilor, într-o cultură de răsunet local, e diferențierea biologică de înaltă valoare. Că această diferențiere biologică a sexelor închide în sine virtualitatea fecundității, deci a balanței demografice pozitive, a puterii numerice. Mitul cultura minoră și forța demografică, sunt forme ce se incheagă din aceeași esență. Fiecare determină pe celelalte și e condiționată de ele. Aceste atribute formează zodia sub care un neam își prepară pasul în istorie.

Declinul etnic va începe prin pierderea vechei structuri. Evadarea din mit, adoptarea de culturi streine și materializarea culturii, hibrid-

zarea prin amestec biologic, etero-rasial sau etero-etnic, care suprimă diferențierea biotipului de altă dată, apoi scăderea fecundității și deci prăbușirea demografică sunt tot atâtea elemente ale declinului. Și acestea se condiționează reciproc, fiecare determinând pe celelalte și clădindu-se din materialul lor. Mult discutatul individualism, apoi urbanizarea și industrializarea, distrugerea familiei, anarhia morală și haosul politic, nu sunt decât derivate parțiale deprinse dintr'un inextricabil întreg, în care mulțimea elementelor se agită polivalent. Deaceia, noi nu le-am smuls nici odată din matca lor pentru a le descrie izolat, ci ne-am mulțumit să le examinăm în configurația lor înlanțuire; fără să fi aspirat la o izolare de complexe moleculare sau chiar de atomi, ne-am resumat să indicăm doar sensul valențelor.

În capitoul anterior am examinat sub acest raport câteva etape din istoria elenă. În paginile ce urmează vom face acelaș lucru cu privire la istoria romană. În fazele lor principale, fenomenele ce guvernează ascenziunea și prăbușirea acestor neamuri se copiază până la indentitate. Mai mult însă; urmărind istoria evului mediu și chiar istoria zilelor noastre, vom observa aceeași izbitoare asemănare între faptele petrecute altădată și cele ce se desfășoară în prezent. Deosebiri de detalii vom întâlni desigur, dar acestea nu sunt în măsura de a contrazice normele generale, după cum vom arăta mai târziu. Aceasta fiind fizionomia reală a lucrurilor, s'ar părea de prisos de a mai reveni cu exemple din istoria altor neamuri, din moment ce schema generală, care încadrează faptele, e aceeași. Dacă ne repetăm nu o facem atât din motivul de a sublinia o leză îndeajuns subliniată în trecut, ci pentru a ilustra unele diferențe, și, mai ales eroismul inutil al unui efort de redresare etnică pe care, în afara istoriei romane nu-l întâlnim nicăieri.

Popoare mediterano-turanice Sicii și Ligurii au format populația de baștină a Italiei. Teritoriul ocupat de ele nu se resumă însă numai la Italia, ci cuprinde în parte unele insule mediterane în special Corsica, apoi Franța, regiunea Rinului, Elveția, Germania de sud și întreaga regiune a Alpilor.

Un prim val de migrațiune din nord și răsărit aduce în Italia pe Latini probabil în jurul anului 1950. Un popor de rasă nordică întocmai ca și Celții intruși cu ei, care se infiltrează în Galia și Britania. Puritya rasială a acestora e greu să o afirmăm. Nici un număr de triburi nu a venit în factura lui apriorică ci amestecat cu triburi eterogene sau cel puțin însoțit de ele (Hunii spre ex., au fost însoșiți de o mulțime de triburi germane supuse anterior).

Latinii au ocupat regiunea lacurilor lombarde instalați în locuințe lacustre ; dar, fiindcă acest gen de așezare nu putea fi în favoarea unei populații numeroase, excedentul se infiltra din ce în ce mai mult spre sud. În lipsa lacurilor, Latinii s'au așezat pe teren solid păstrând vechea arhitectură lacustră a așezării. Case aglomerate, pentru a putea fi ușor apărate de sanțul de pământ, rânduite după o anumită normă : străzi strâmte și drepte, un loc liber la mijloc (forul de mai târziu) unde se oficia cultul și se țineau adunările. S'ar putea ca și acest gen de așezare să fi contribuit la făurirea înaltului spirit de organizare, de disciplină, de ateniență cetățenească de mai târziu.

Un alt val de migrațiune din nord, aduce după câteva secole pe Umbro-Sebelii înrudiți cu Latinii. După ei urmează Ilirii, popor puternic și numeros de teama cărora Grecii au părăsit continentul pela 1700 devenind insulari, pentru a întemeia cultura micenică.

Pela 1225 pătrund în Italia Etruscii. După puținele cuvinte ce au rămas din limba lor, ei par a fi de origină aziatică, probabil turanică. Înainte de a se așeza pe coasta de vest a Italiei ei au trecut peste Grecii micenici cu cari au format un neam. Au venit pe mare ca piraiși sau comercianți, iar mai târziu s'au stabilit pe coastă, întemeind orașe și supunând populația peninsulei.

Tot pe coaste s'au așezat, în scurt, Fenicienii ca popor de comercianți. Ei au păstrat până târziu legăturile cu patria lor. În număr mai mare au venit Grecii. Sicilia, și Italia de sud a devenit o a doua Grecie (Grecia Mare). Amestecași cu băștinașii ei au întemeiat o etnie nouă cu viață politică și cultură proprie.

Acesta e peisagiul antropologic al peninsulei la debutul în istorie al Latinilor, când pe malul Tibrului se încheagă primul oraș latin din 7 comune răslețite pe cunoscutele coline ; Septimontium, Roma de mai târziu, punctul mișcător în haosul care se va organiza. — Această așezare s'a făcut pe teritorul stăpânit de Siculi. Esquilimul și Quirinalul îl ocupă Sabinii care stăpânesc politic cetatea. Primii regi au fost Sabini. După contopirea etnică, limba noului neam a rămas cea latină. O nouă transfigurare etnică are loc în urma stăpânirii etrusce, care dau și orașului numele de Roma.

Născut din interferența atâtor neamuri și culturi, poporul roman intră în istorie despuiat de mit și sărac în legende. În timpul lung de conviețuire socială și stratificare biologică, s'a pierdut și mitul și legenda. Coeziunea de neam întemeiată pe aceste atribute ale sufletului etnic nu o mai înfălmim ; ea s'a consumat protoistoric în perioada amalgamizării neamurilor și raselor din care s'a desprins etnia romană.

În încercările anterioare noi am spus că orice debut în istorie se face sub zodia mitului, el fiind izvorul pururea viu al forței biologice și sociale; că evadarea din mit marchează un hiper matur peisaj bio-social, prevestitor de glorie și declin. Din studiul configurații biologice a istoriei romane, am putea desprinde, poate, unele elemente noi prin care să întregim teza din trecut. Și primul element îl aflăm tocmai în această infiripare istorică în absența mitului și precaritatea legendei. Mecanismul fenomenului se poate privi sub mai multe unghiuri. Noi inclinăm să credem că acest debut exterior mitului, nu însemnează o absență genuină a mitului din sufletul roman. El a existat, dar s'a pierdut în timpul formării noului neam, în lunga perioadă de gestație care a însoțit amestecul biologic și cultural și care a precedat încheierea etniei romane. Trebuie să fi existat o lungă istorie necunoscută nouă; o epocă de cultură, de glorie și de decadență troenită în negura protoistoriei. În acest timp s'a pierdut mitul, poate s'a prăbușit și neamul în vechiul său spațiu biologic. Însă din zbuțciul declinului s'a restabilizat omul în altă configurație biologică și socială, omul care nu mai aparținea unei rase definite și a cărui osatură socială părăsită de tăria mitului s'a recimentat din legi și voință. Aceasta e o modalitate majoră de pășire în istorie, surprinzătoare pentru un început. O modalitate care nu se înâlnește decât după lungi experiențe istorice, născută din repetate ciocniri între națiuni, naționalități și caste. Și dacă neamul mitic își făurește istorie din vibrația simțurilor și viziuni transcendente, Romanii și-au făurit-o din esențe cerebrale. Deacea credem noi că istoria romană e o istorie de repriză și nu o istorie primară ca aceea a anchitității elene, spre exemplu; o noua undulație de spațiu biologic, după cum istoria Franței e o istorie de repriză într'un spațiu biologic a cărui undulația premergătoare e însăși istoria Romei.

Familia romană, ca unitate a Statului, era ea însăși un Stat în miniatură, al cărui suveran e tatăl familiei. Mai multe familii formează o spiță purtând același nume. Bătrânii spițelor formau senatul. În fruntea Statului era regele, conducător de oaste judecător, preot.

Totul e încadrat în severitatea legii, toate acțiunile se desfășurau după norme prescrise. Cultul însuși comportă un rit formal, ca și când divinitățile ar fi apreciat corectitudinea formei și nu conținutul sufletesc. Astfel se divinizau zeitățile familiei și tot astfel decurgea oficierea publică. Formalismul sever, atitudini și cuvinte perfect studiate, suplineau fondul credinței. Căci cultul înainte de a fi traducerea exterioară a unei necesități sufletești, era în primul rând un drept al divinității și dreptul trebuia respectat, indiferent de credință.

Alătura de casta patriciană erau plebeii, urmași ai populațiunii cucerite ; fără drepturi, fără origine, avizați la bunăvoința patriciană.

Din punct de vedere biologic, amestecul etnic reîncepe de timpuriu. Etruscii ocupă Roma și o guvernează prin Tarquini. Nobilimea latină și etruscă se intrudește și mulți devin Romani după eliberarea cetății. În același timp, streini veniți la Roma se absorb în masa plebeie.

Sub raport politic Roma intră pe primul plan al istoriei peninsulei. Dușmanul cel mai de temut au rămas Etruscii. Între timp însă Galii, sub presiunea triburilor din nord, își caută o nouă patrie. O numeroasă populație galică trece Alpii. Triburile umbro-sabelice se refugiază pentru a deveni vecinii Romei. Etruscii sucombă în fața noilor năvălitori și a Romanilor, care folosesc acest prilej pentru a-i supune definitiv. După căderea barierei etrusce primul diferend galo-roman se rezolvă în favoarea celor dinfăi. Roma cade și numai un tribut determină retragerea Galilor. În pușini ani Roma se refacă. Războiul de exterminare împotriva Etruscilor începe ; în alianță cu Samniții, ținuturile etrusce sunt ocupate. O revoltă a Latinilor împotriva Romei e reprimată ; Latium e ocupat definitiv și divizat în sensul că nici o comună latină nu mai putea încheia alianțe, dar fiecare separat era aliata Romei. Apoi se pornește războiul pentru cucerirea peninsulei. Roma și Latinii e în plină ascensiune ; tot în ascensiune sunt însă și Samniții. Grecii din sud, deși bătuți de Samniți și Etruscii din nord învinși de Romani și Samniți sunt încă destul de puternici pentru a nu renunța la veleitățile imperiale. Numai că spațiul lor biologic mergea spre încheiere : cu decenii înainte, ei intraseră în declin, în timp ce Roma și Samniții se aflau în vigoasă ascensiune a debutului. A fost deci firesc ca războiul să înceapă între aceste două neamuri. În anul 321, două legiuni romane sunt nimicite de Samniți ; cu toate acestea însă ei sunt învinși în scurt, deși sau aliat cu Etruscii. Un al treilea război (Sentium 296) li supune pentru totdeauna ; Samniții și Etruscii se absorb în patrimoniul etnic al Latinilor.

Prilejul de a lichida pe Grecii din sud nu a întârziat prea mult. Deși pierd primele lupte (Heraklea, Ausculum) Romanii cuceresc aproape în întregime Italia de sud. Anexarea s'ar fi făcut desigur mult mai ușor dacă Grecii nu ar fi recurs la ajutorul lui Pirrhos. Memorabila luptă dela Benevent (275) nu a putut desemna pe învingător, dar Pirrhos s'a reîntors în patrie ; Grecii avizați la propriile lor puteri predau cetatea Tarent (272) și Rhegium (270) ; peninsula a devenit romană.

Pașul în isteria majoră continuă și va mai continua încă pe înfrinderea alor trei veacuri ; dar vigoarea biologică a noii încheșării politice atinge acuma apogeul. După un platou de abia câteva decenii, va începe declinul. Istoria romană de după al doilea război punic, culminarea în imperiu, nu mai poate fi privită ca izvorând din resurse crescând de valori biologice. Ea se întemeiază pe arta diplomației, pe rufină pe civilizație. Pe de altă parte imperiul se clădește, cu puține excepții, pe ruinele unor neamuri care și-au încheiat evoluția. Și tocmai acest imperiu a fost una din cauzele principale ale colapsului etnic din mai târziu.

Primele baze ale ascensiunii romane au fost puse de către patricieni. Ei, fiind singurii care aveau drepturi, au înțeles să și asume și toate datoriile. Patricianul era singurul contribuabil în bani și sânge. Neconținutele războaie au fost simțite mai ales de ei. Spițe întregi de nobili s'au stins cu desăvârșire în toiul luptelor. Nașterile oricât de ridicate ar fi fost nu puteau compensa sfingerea numerică. În fața noilor probleme militare compensația a trebuit să vină din partea plebeilor, țărani viguroși care, pe timpul în care ne aflăm, aparțin aproape aceleași etnii. O sarcină nouă implică însă și un drept nou ; astfel a fost ștearsă iobăgia. Adunarea poporului și armata nu se mai compune de aici înainte din reprezentanții unei singure caste, ci din patriciani și plebei.

Populația într-o vertiginoasă creștere numerică trebuia plasată undeva. Teritoriile pentru colonizare nu puteau fi luate decât dela vecini. Războiul a devenit necesar. Dar această necesitate mergea paralel cu dorința patricianilor de a suplini mâna de lucru pierdută în urma eliberării plebeilor, prin captivi transformați în sclavi. De aici încolo, cei ce suportau greutatea și consecințele războiului erau plebeii clasei rurale. Indelungata absență a țărănilor făcea ca economia rurală să stagneze ; multe familii plebeie ne mai puțând face față datoriilor își vindeau avutul mutându-se la oraș și îngroșând masele proletare ale celor fără căpătâiu. Altele care pierzându-se odată cu avutul și libertatea, recădeu în rândul sclavilor.

Jertfele biologice și economice ale plebeilor au fost recompensate succesiv prin avantajii politice, așa încât anul 300 găsește pe plebei și patricieni pe picior de perfectă egalitate politică. Au obținut între timp dreptul intermariajului, dreptul de a ocupa cele mai înalte funcțiuni în Stat și dreptul demnității pontificale. După 13 ani adunarea poporului obține puterea de a legifera.

Sistemul democrat liberalist, a venit să dea o nouă fundamentare Statului, tocmai acumă când sub raport biologic populațiunea italică a ajuns la apogeu. Numărul ei se cifrează pentru această epocă (între anii 300—200 a. Chr.) la aproximativ 22 milioane; vârful curbei demografice coincide probabil cu anul 220, data când se prepara cel de al doilea război punic.

Coincidența democrației cu apogeul puterii etnice face pe mulți să creadă că marele pas în istorie se datorește acestui sistem politic. Păreră noastră a fost întotdeauna alta. E adevărat că democrația liberalistă se suprapune aproape pretutindeni cu o culminare în istorie și adeseori în cultură. Dar nu mai puțin adevărat este că ea închide în sine și virtualitatea declinului. Am arătat în altă parte biologia genezei democrației și a liberalismului și am exemplificat-o cu fapte din istoria elenă. Dacă epoca pericleiană e funciar democrată, nu însemnează deloc că democrația ateniană a format cadrul de lumină în care s'a infiripat marea cultură. Și una și cealaltă se datoresc unor cauze infinit de complexe, cu rădăcinile infirpte în dublul teren: biologic și social. Dacă sub unghiul culturii această epocă atinge o culme, examinată în perspective biologice ea nu e decât preludiul disoluției etnice. În plină exuberanță a spiritului Atena se prăbușește biologic și istoric.

Societatea romană din epoca de care vorbim conține factorul disoluției în crisalidă, după cum se va vedea.

Rivalitatea dintre tinăra putere romană și Cartaginezi a început. Mobilul ei nu era atât imperialismul teritorial cât cel economic. Războiul se deslănțuie la 264; după imense eforturi, Romanii triumfă și anexează Sicilia. Înainte de a se fi recules Fenicienii, se anexează și Sardinia. Marea tirenă a devenit romană. O expediție contra Ilirilor aduce stăpânirea romană și în Adriatică.

Imenesele resurse financiare permit Cartaginezilor unul dintre cele mai îndrăznețe atacuri din câte cunoaște istoria. Hannibal cuce-rește Spania, trece Pireneii și Alpii, pentru a ataca pe Romani la ei acasă. În anul 218 coboară în Italia de nord. După dezastrul roman dela lacul Transimene urmează pustiirea Italiei. După doi ani, la Cannae, e distrusă cea mai mândră armată pe care a avut-o vreodată Roma, în timp ce vechi aliași trec de partea lui Hannibal. O armată trimisă în Spania e decimată de Feniceni. Însă Romanii rămân stăpânii mării și reușesc în felul acesta să împiedece orice nou ajutor cartaginez. În acelaș timp, o febrilă diplomație izbuteste să izoleze pe Hannibal. Din an în an situația acestui devine mai dificilă; în 209

Scipio învinge pe Fenicieni în Spania, trece în Africa de nord și după lupta dela Narraggara (202) încheie pentru totdeauna ciclul istoric al Cartagenei. Mediterana a devenit romană.

Celți din Lombardia și Ligurii care au ajutat pe Hannibal, au fost anexați exterminați sau colonizați în regiunile depopulate ale Italiei de sud.

Drumul spre imperiu continuă: apogeul puterii istorice e încă departe; culminarea în cultură mai are încă un drum de două veacuri. Însă vigoarea biologică și demografică a părăsit între timp înaltul platou pe care stăruise aproape un veac, pentru a se angaja într'un lent dar progresiv declin. Epoca eroică trecuse. Neamul care a făurit-o a fost decimat de îndelungatul război: triumful în isterie a fost plătit cu înfrângerea biologică, și fiecare nou triumf istoric e o nouă înfrângere etnică.

După doi ani începe cucerirea Orientului. Macedonia aliata lui Hannibal e prima care cade; urmează Grecia. După alți opt ani (190) Roma câștigă Asia Mică prin lupta dela Magnezia. O revoltă, Macedoniană e reprimată la Pidna: o a doua Pidna supune definitiv pe Greci. Pergamonul e anexat fără dificultate.

Spania e definitiv cucerită la anul 133; imperiul se mărește prin unele din cele mai mari și bogate provincii. Ce folos însă; populația italică la această dată era cu aproape 4 milioane mai puțină decât în același an al secolului trecut, cu toate colonizările făcute și cu toată imigrarea de streini din largul imperiului. Dar această scădere în sine nu traduce întreaga gravitate a situații. Scăderea s'a făcut aproape în întregime în contul etniei romane, în contul neamului rural făuritor de destin. Imensele bogății ce se aflau în mâinile optimașilor, a clasei formate din aristocrația ereditară și economică, se întrebuițau în mare parte pentru cumpărarea de latifundii. Țăranii își vindeau petecul de pământ pe care nu mai puteau trăi. Unii făceau comerț, alții plecau în provincii pentru a lua parte la exploatarea lor, alții plecau în centrele urbane ca lucrători de ocazie, iar o parte a răzătorilor căzuseră în sclăvie. Și dacă orașele evoluau într'un ritm de mare prosperitate, satele se depopulau vertiginos. Ce trist a trebuit să-i apară peisagiul rural unui om ca Tiberius Gracchus. În mintea acestui adevărat Roman se născuse intenția de a reface Statul țărănesc al epocii eroice. În locul Statului capitalist, liberal, el vroia Statul ancorat de glie și tradiție; în locul bunurilor trecătoare, el vroia o integrare în eternitate. Vechea lege licinică dela anul 367, prin care se interzicea posesiunile agricole mai mari de 500 hectare, trebuia să și

recapete vigoarea. Cu mare dificultate e introdusă din nou. Pe pământul eliberat din mâinile posesorilor inutili, se colonizează 77.000 de țărani, fiecare primind 30 hectare. O carecare excepție făceau numai proprietarii cu mulți copii, singurii cari se puteau bucura de un surplus. Valoarea etnică a măsurii lui Gracchus nu mai putea fi înțeleasă de clasa stăpînitoare a optimașilor; puțini dintre ei mai erau Romani de străveche turnură și prea mulți corupți. Cel care a voit să-și așeze neamul în matca destinului, și-a plătit încercarea cu viața: Gracchus e ucis într'o luptă din stradă (133). Voința maselor era prea mică pentru a se mai putea smulge din euforia morții. Inzădar mai încearcă censorul Metelus, cu doi ani în urmă, un nou efort de redresare etnică. El a pretins căsătoria silnică a cetățenilor. Dar proiectul lui nu a fost luat în seamă de nime.

Cât de mare a trebuit să fie declinul demografic al etniei romane, ne-o certifică tocmai intenția unei astfel de măsuri disperate. Sensul acestei măsuri a rămas însă în afara puținței unei înțelegeri etnice. Societatea romană a lăsat sarcina procreații pe seama mulțimei proletare, care în afară de acesta nu avea altă sarcină. Dar acest proletariat urban, nu făcea parte din etnia romană; în compoziția lui intra mulțimea celor fără de neam și indivizii pe care calitățile de interioare, îi situase de mult la periferia societății. Într'o perpetuă promiscuitate, ei se înmulțeau fără răspundere în timp ce vechea, elită, aristocrația și țărănimea, stagna și se slîngea prin lipsa urmașilor.

După 10 ani Gajus Gracchus, fratele lui Tiberius, încearcă o nouă refacere etnică. Acțiunea lui era însă prea impregnată de răzbunare; el vroia suprimarea optimașilor, a celor puternici și bogați, ucigașii fratelui său. În lupta contra lor el se sprijine clasa de mijloc a cavalerilor și pe cea de jos a proletariatului. Cavalerii primesc un important rol în administrația provinciilor, iar proletarii primesc cereale la jumătate preț. În scurt el revine la planul fratelui său, depășindu-l chiar. Italia întreagă trebuia transformată într'un stat agricol; colonizarea urma să se facă nu numai pe terenele Statului dar și pe terenele comunelor. În schimbul terenului comunele obțineau cetățenia. Dar nici optimașii și nici financiarii romani nu vroiau să se indentifice cu aristocrația provincială, iar proletarii Romei se complăceau în mulțimea gratuităților și a inactivității, pe care nu mai voiau să o împartă cu nime. Odiosul bărbat trebuia să dispară, ceace se întâmplă în anul 121. Așa au trecut 10 ani, când legile fraților Gracchi au fost suprimate; poporul roman pierde astfel supremul prilej al intergării sale în destin.

Afluxul de străini din întreg imperiul modifică stăruitor vechiul tip roman, și un amestec nedefinitiv se substituie neamului de altă dată. Dar Roma conduce încă prin barbați Romani, prin legi, prin disciplină romană. Streinii nu au ajuns încă să-și spună cuvântul. În scurt însă nu mai rămâne decât spiritul Romei, prelungit peste mormintele făruitorilor lui. După un veac pușinii Romani care au mai rămas, au voit din acest spirit să reînvie neamul. Dar trupurile, mințile și inimele primitive de legi și dașini lipseau. Hibridul atot stăpânitor în imperiu își avea biologia lui, legea și destinul lui. Spiritul roman a coborât într'un mormânt de piatră și marmoră, de vers și epopee, peste care se agita, meschin, o lume care nu-l mai înțelegea.

La porșile marelui imperiu insistau mereu triburi diferențiate de oameni cimentăți în mit și vigoare etnică. Cimbrii și Teutonii distrug la anul 113 o armată consulară; prădează Galia și înving alte trei armate romane, pustiesc apoi Spania și seamănă panică la Roma. Marius un fiu de țaran din neamul străvechiu, salvează onoarea Romei distrugând pe Teutoni la Aquae Sextiae (102), iar în anul următor pe Cimbrii la Vercellae. Armata lui Marius a fost o armată de proletari; nu o armată de nobili și de țarani ca odinioară. Dar în definitiv era încă dintr'o populașune italică sub conducerea romană. Peste câteva decenii luptătorul roman va fi mercenarul, italic la început, barbar în cele din urmă.

Veacul marilor desordini interne a început. Sclavii din sud se revoltă dar sunt suprimași. „Popularii“ care nu puteau uita măsurile Gracchiilor vroiau pământ; indiferent unde; chiar și în provincii. Dar Marius fiul de țaran, îi reprimă.

Livius Drusus reia planul lui Gracchus. Timpul pentru reabilitarea etnică în fașa evolușii, nu e pierdut încă. El agită viguros necesitatea unei colonizări interne; însă clasele privilegiate au fost atât de indispușe de reîntronarea acestei mășuri, încât nu au ezitat să ucidă pe autorul ei.

Neamurile umbro-sabelice și samnite încearcă o istorie pe cont propriu; dar promisiunile și armele Romei îi supune. Marius și Sulpicus Rufus, care vroiau să-și aproprie pe aceșt revoltăși, trag grave consecințe; primul e exilat iar al doilea ucis.

Între timp, Mitridate regele Pontului, profitând de situație, recușește Asia Mică și Grecia, suprimând pe toși oameni Romei. Lucius Cornelius Sulla recușește Grecia. În absența lui războiul civil reîncepe. Popularii ajușși la putere recheamă, pe Marius; acesta revine, îmbracă demnitătea de consul și se răzbună crunt pe dușmanii

lui de altă dată. Nivelarea socială începe; Marius moare însă în anul 86. Dar apariția lui Sulla în Italia readuce războiul. Resturile optimașilor îl salută ca pe un liberator, în timp ce armatele populare aliate cu Umbro-Sabelii și Samniții pornesc împotriva lui. După grele lupte, Sulla ocupă Roma și în calitate de dictator proscribe pe toți dușmanii lui. Pacea internă revine după multe și inutile jertfe. La moartea lui Sulla (78) optimașii sunt repuși în drepturi; în dificila lor situație ei sunt sprijiniți mereu de Pompejus.

Revoltele interne (revolta sclavilor lui Spartacus, a popularilor din Spania) și războaiele, se țin lanț, decăderea demografică e în plină pantă, secătuirea valorilor biologice în plin progres; și totuși, Roma înaintează triumfal în istorie. Grație lui Pompejus, țara lui Mitridate devine romană, pirajii sunt bătuți, Spania și Siria e reorganizată și Palestina anexată imperiului; granița răsăriteană a ajuns până la Eufurat și deșertul arab.

Alte dificultăți interne (conjurația lui Catilina) alte lupte, altă pace și alt sistem de guvernământ (triumviratul).

Galia ajunsă în anarhia decadendenței e cucerită de Iuliu Cesar nepotul lui Marius, partizan al popularilor. Granița imperiului ajunge la Rin. Dar războiul civil continuă în surdină; străzile Romei erau un etern teatru de luptă între optimași și populari; animozitățile între triumviri sunt de ordinea zilei, și după ce Crassus cade în lupte contra Partilor, iar Pompejus restabilește ordinea la Roma, începe marea luptă între el și Cesar. Acesta apare fulgerător în Italia, ocupă Roma, restabilește ordinea în Spania și pornește împotriva Orientului pe care Pompejus vroia să-l ridice împotriva lui. Pompejus e învins la Pharsalos (48). Cesar îl urmărește în Egipt unde se refugiasse. Pompejus moare și aderenții lui sunt învinși pretutindeni. Cesar restabilește ordinea în răsărit și se reîntoarce atotputernic la Roma. Anarhia încetează, legea devine lege, corupția în administrația imperiului se sancționează.

În Campania, în Lombardia și Galia de sud începe opera de colonizare. Veteranii primesc remunerarea gliei; cetățenii care au cel puțin trei copii, sunt colonizați la fel. Însă o bandă de ucigași răpun viața marelui om (44).

Astfel se reîntorc zilele de anarhie. Alte lupte civile alt triumvirat (Antonius, Legidus, Octavianus), altă scurgere de prețios sânge roman. Din haosul luptelor se desprinde biruitor Octavianus, nepot al marelui Cesar. Devenit împărat, el reia organizarea imperiului, în-

treruptă prin moartea unchiului său, iar Statul recunoscător îi acordă numele de Augustus.

Cea mai mare încercare de repunere a neamului pe linia desti-
nului său, o face Augustus. Reînvierea virtuților străbune și refacerea
morală au fost operele vieții lui. Ordonanțe care trebuiau să regle-
menteze căsătoria apar încă din al doilea an al domniei (29). În anul
18 apare înfățișat și legea pentru reglementarea căsătoriei: lex Julia
de maritandis ordinibus. El o leagă de numele spîței lui (Julia) pentru
a demonstra lumii importanța pe care i-o atribuie. Nu cunoaștem
decît neînsemnate fragmente din această lege de 35 paragrafe, dar
senzul i-s'a putut desprinde din mulțimea scrierilor contimporane.
Legea repara în anul 9 d. Chr. cu unele modificări. Împăratul ar
fi voit să o înăsprească, senatul s'a opus însă cu hotărâre. Ea e în-
tregită și reeditată sub consulatul lui Papius Mutilus și Poppaeus
Secundus de unde numele ei de lex Papia Poppaea. La scurt timp
după aceasta, apare și lex de adulteriis. Ambele legi vizeau în primul
rînd celibatul și sterilitatea și prin aceasta depravarea. Se fixase
vârsta minimă pentru ambele sexe la care se putea căsători. Un
noian de desavantajii decurgeau, din situația de celibat. Lex Papia
Poppaea introduce aceleași desavantajii și, pentru căsniciile sterile,
căci căsătoria în sine nu rezolvă deloc viitorul demografic.

Familie prolifică erau recompensate, mai ales familie cetățenilor
săraci. Pentru fiecare copil legitim li-se da 1000 de sesterți (aproximativ
8000 Lei). O familie compusă dintr'un străbunic 8 copii ai
acestui, 36 nepoți și 18 strănepoți, e sărbătorită pe capitoliu. Pentru
mame s'a instituit o haină aparte, „stola“ cu „inșfita“, precum și
locuri de favoare la ceremonii și jocuri.

Cea mai puternică lovitură pe care a primit-o celibatul și stere-
litatea a fost aceea prin care se interzice persoanelor din această ca-
tegorie, orice drept la succesiune și testare. În posesiunea moștenirii
intră Statul. Dacă printre moștenitori se găseau familii cu copii, acestea
aveau înființarea față de Stat. Familiile fără copii primeau numai
jumătate din moștenire. Moștenitorii celibatari aveau însă un termen de
100 zile dela deschiderea testamentului, pentru a se căsători; a por-
țiță de evadare din lege.

Familiile cu trei copii se bucurau de atâtea privilegii, încât mai
târziu „dreptul pentru trei copii“ se acorda ca o deosebită distincție
onorifică. Vestalelor li-s'a conferit odată pentru totdeauna această
înaltă distincție.

Cifre asupra situației demografice din timpul lui August, se găsesc tocmai în testamentul împăratului. Și dacă în ciclul alor două veacuri, populațiunea italică nu a făcut decât să coboare pe panta declinului, legile lui August inversează situația. Curba evoluției notează o vigoasă intenție de repriză. Dela războiul punic și până la August, Italia a pierdut aproape jumătate din populația ei, cu toată imigrarea stăruitoare din imperiu și mulțimea sclavilor eliberați. Pierderea a fost astfel, cu atât mai dureroasă, cu cât ea s'a făcut în întregime pe seama neamului de elită al Romanilor. În primii ani ai domniei, prăbușirea demografică se oprește, pentru a da loc unui progresiv excedent. Spre sfârșitul domniei lui August, sporul atinge frumoasa cifră de 8 p. 1000 (între anii 7 d. Chr. și 14).

Rezultatul acesta nu se datorește, desigur numai puterii legilor. Ele au contribuit însă la obținerea lui. Liniștea internă, pacea de lungă durată, încrederea în ziua de mâine, au fost totatătea momente solidare cu legea.

Nu știm însă dacă sporul numeric a mers de mână cu calitatea. Și când spunem calitate, ne gândim în primul rând la sângele latin. E puțin probabil ca repriza să se fi făcut în favoarea vechiului neam, viziunea imperială a neglijat de mult etnia ca realitate biologică.

În cele două veacuri de imperiu amestecul biologic crease alte tipuri de oameni. Contactul cultural cu Orientul dă o altă turnură sufletului colectiv. Piesajul bio-social al Romei se schimbă. Epoca pericleiană reînvie în cadrul roman, urmată de aproape de elenismul asiatic. Limba greacă devine limba păturei culte; ea dă o mai pregnantă și mai ușoară expresie, adâncimilor de suflet, pe care latina le ignorase. Căci vechiul latin nu cunoaște eterna sublimare de esențe ontologice din profunziuni secrete. Limba lui era limba ziditorilor în piatră și marmoră. El era o ființă încheagată unitar din trup, din suflet și minte, sau poate prea mult din trup și minte. Aceste atribute biologice nu le prindea în simțuri ca entități autonome, și cu atât mai puțin ca entități antagoniste. Om de o singură turmură, cu legi rupte din el și el rupt din lege, în perfectă aliniere cu neamul pe linia destinului.

Latinul epocii augustine nu mai era cel de odinioară. În ființa lui acționau centrifugal mulțimea strămoșilor eterogeni, sângele sclavilor eliberați, al comercianților fenicieni, al financiarilor asiatici, al plevei internaționale scurse de pretutindeni, dar și al subtililor Gali, al vigoșilor Germani, Iliri, Traci și Iberi. Capitalul biologic nu era rău în întregime, dar nu mai era latin de curată factură.

Omul stabilizat al timpurilor eroice a fost înlocuit prin hibridul fără suport interior. Vechiul echilibru între atributele biotipului slăbise; în simțuri și conștiință, trupul, mintea și sufletul s'au desprins ca realități autonome; omul a devenit o trinitate desarticulată. Din încheierea lor unitară, proprietățile biologice s'au dispersat într'o funciară desordine. Desechilibrul interior nu a rămas însă singurul atribut, el este amplificat de desechilibrul între om și ambianță, între om și transcendent. Legea nu mai era un derivat normal al ființei latine ci a rămas numai o formulă de ambianță fără prize în adâncuri biologice, o forță oficială menită să păstreze echilibrul exterior. Zeii latini s'au coborât din sobra înălțime la care îi înălțase gândul străbun. Zeități asiatice și africane iau drumul Romei pentru a desfigura pe zeii etnici și a se substitui lor. Venerea de Mylita, Bachus, Isis, Osiris și libidinosul Priap, au aflat o nedemnă ospitalitate la Roma. Dar și cultul zeităților tradiționale s'a schimbat sub impresiunea moravurilor orientale. Bachanaliile, lupercaliile, floralile, au devenit simple prilejuri de exaltate practici erotice; templul Venerei, a lui Ceres, Flora și Isis primesc funcțiuni de bordel. Dacă locurile de închinare de altă dată, ofereau acest tragic spectacol al degradării, nu ne mai mirăm că și instituțiile de igienă și exhibiție de viguare, băile publice și circus maximus, deveniseră un templu al deslănțuitelor instincte.

Esențe biologice, culturale și sociale din întreg imeriul, se agitau fără putința unui echilibru, în trupul, în mintea, în ordinea socială și morală a mulțimii italiice.

Dar timpul pentru o reechilibrare etnică nu a sosit încă. Ar fi trebuit ca mai întâi să dispară imperiul, pentru a evita revărsarea persistentă de patrimoniul dispartate; ar fi trebuit un veac de pace care să cruțe etnia în gestație de prăbușirea economică și politică, ar fi trebuit o evoluție în restrâns piesaj local, care să închege un specific nou din valențe stabile.

Și totuși epoca augusteiană e momentul de culminare în cultură, după două veacuri de prăbușire etnică. Din toiu anarchiei poli-valente se desprinde marea creație, ca și când spiritul intimidat de spectacolul terestru s'ar fi refugiat în puritatea înălțimilor. Ca și când Roma, în agonie terestră, ar fi voit să și salveze sufletul în câmpul eternității. Însă sufletul înălțat în nemurire nu mai era sufletul Romei eroice, ci sufletul nedefinit al imperiului, un suflet hibrid ca și ființa terestră din care s'a desprins.

Uneori ne apare totuși în pură ținută romană. Astfel pentru Cicero virtutea e supremul bun și singura fericire. Omul în pose-

siunea virtuții, depășește toate piedecile și tentațiile inerente vieții. Prin virtute el se situează întotdeauna în lumina valorilor eterne. Și fiindcă ceace aparține omului ca individ, durerea suferința, averea, onorurile, sunt emanațiile unei ordini transitorii, omul virtuos alege bucuria integrării sale în eternitate, prin muncă și eforturi pentru neamul nemuritor. Pe romanul timpului eroic nu trebuia să-l învețe nime ce e virtutea, căci ea era un atribut interior cimentat în simțuri. Pentru cel din zilele lui Cicero, virtutea se construia din sinteze cerebrale, din sublinări, din voință. Și ceace aparținuse odată etnicului ca patrimoniu interior, devenise acuma un privilegiu al câtorva aleși din prea subțirea pătură a aristocrației gândului.

Sublimul efort de reîntrare în destin continuă cu hotărâre; corpul etnic trebuia să reînvie prin puterea vechiului spirit. Artiștii îl evocau din marmoră, poezii din mit și legendă, gânditorii din legi și datini.

Virgiliu cântă pacea augusteiană (pax augusta) care permite o reconsolidare în vederea strălucitului veac de aur ce trebuie să urmeze. Dar pasul spre viitor trebuie legat de trecut și de transcendent. Mitul și legenda timpului eroic trebuia să reînvie. Cine mai cunoștea însă mitul și legendele vechiului neam. În absența lor ele trebuiau făurite. Și Virgiliu făurește mitul genezei neamului în peisagiul latin. El vine de peste mări, după glorioase lupte și nemeritate înfrângeri. Cu ajutorul zeilor dificultățile sunt învinse; neamul întră într'o nouă repriză și va culmina în a doua epocă de aur. Toată acțiunea Eneidei se petrece în văzul zeilor și toate faptele au aprobarea lor, căci evenimintele terestre nu se conduc decât prin voința celor de sus.

Ascensiunea în istorie a Romei au voit-o zii, ca o recompensă a virtuții străbune. Și Tit Liviu vrea să demonstreze acest adevăr; făurit din credință, -din lege și virtute, imperiul nu poate fi păstrat decât sub constelația acestor calități.

În ode pentru preamărirea vechiul neam, pentru însușirile lui eroice, pentru puterea și demnitatea de altă dată, își încheagă Horațiu îndemnurile pentru generația lui.

Societatea romană învață aceste opere, le cunoaște, le aprobă dar în adâncul noilor ființe nu mai răsună decât muzicalitatea versului, în timp ce înțelesul se istovește exterior. Însă această lume eterogenă aplauda cu sinceritate pe epicurianul Lucrețiu. El nu mai credea în zei și nici în transcendență. Existența noastră are legile ei terestre fără vreun amestec al puterilor nevăzute; singura realitate e aceea pe care o trăim; să gustăm toate imbierea vieții și să nu ne mai preocupe basmul prelungirii ei dincolo de mormânt.

Roma oficială refuza cu hotărâre această spiritualitate născută într'un piesaj străin de sufletul străbun, însă, neoficial, ea cucerise de mult conștiințele noului popor, a fineretului în special. Însăși Julia, fiica împăratului, nu mai înțelegea nimic din sensul marilor reforme. Generația tânără nu mai putea fi câștigată pentru o aliniere în câmpul virtuților străbune; ea era prea streină de biotipul străbun, mai streină decât erau părinții.

Un poet în nota acestei generații era Ovidiu. Opera lui a fost chintesență de nebulie a simțurilor, de indecentă armonie. Ars amatoria, o revoltator de subtilă tehnică a seducției sexuale. Și dacă prin stilul lui poetic el atinge culmea în istoria literaturii romane, prin mobilul inspirației e prea adeseori meschin. Oare marea frivolitate a operei să fi indispus în așa măsură pe împărat încât a ordonat pedeapsa exilului? El a scris doar și despre sărbători și zei, subliniind puterea tradiției și a legendei; apoi o apotează a împăratului. Cine știe care a fost mobilul pedepsei; în tot cazul, a fi cântat clocotul instincțelor impure în plin efort de reînălțare morală, a fost un păcat. Dar vinovatul nu era el, ci lumea. Minunatele „Tristia” și „Epistulae ex Ponto” scrise în exil, nu iau putut aduce iertarea pedepsei.

Cu o astfel de generație, repriza de evoluție trebuia să se convertească în declin. Tiberiu, succesorul lui August, era hotărât să continue opera de refacere. Dar suflet sensibil, el capitulează în fața tristului spectacol al degradării, izolându-se în singurătatea insulei Capri, înfrățit cu marea, cu stânca și arta.

Haosul intern și extern reîncepe, diluția sângelui roman în marea nedefinită a societății italice e aproape complectă. Spiritul de altă dată primește o definitivă turnură hibridă. Trupul, sufletul și mintea, și-au pierdut de mult coeziunea unității. Ele au stăruit însă câțva timp în ipostaza de valori independente; acum devin antagoniste. Sufletul e dușmanul trupului, căci trupul îl leagă de murdăria țărâneli în timp ce el dorește lumina înălțimilor sau chiar reînțoararea în repausul din care a purces. Seneca e interpretul acestei spiritualități. Ceeace până acum era un patrimoniu al elenismului, devine patrimoniu italic. Născut într'o ambianță de brutal amestec etnic, elenismul cucerește Italia. Era și ușor, căci faza biologică în care se afla poporul italic nu se mai deosebea esențial de cea a Orientului elenist. Hibridul ajunge stăpân peste mormintele și bunirile latine.

De aici încolo curba declinului biologic e însoțită de aceea a declinului cultural, sub sfidarea curbei istorice în constantă ascensiune.

Granița imperiului atinge și depășește chiar Dunărea; Peninsula Balcanică e anexată în întregime; se anexează apoi Dacia.

Efortul pentru refacerea etnică încetează căci etnia romană de străveche factură încetase și ea ca realitate antropologică. Noua etnie era populația imperiului și nu a neamului aprioric. Și dacă în Italia încercările de refacere continuă, ele vizează exclusiv componenta demografică. Impăratul Nerva (97 d. Chr.) înființează un fond de 60 milioane sesterți pentru colonizare. Marc Aurel colonizează la anul 170 pe teritorii italiane prizonierii markomani. Cu toate acestea, populația rurală e în constanță dispariție. O mare epidemie de ciumă răpește Italiei două milioane de vieți, așa încât pe la sfârșitul celui de al doilea secol (d. Chr.) Italia nu mai avea decât $\frac{1}{3}$ din populația pe care a avut-o în timpul războaielor punice. Opera de colonizare nu pare a fi dat vreun rezultat; barbarii nomazi nu aveau nici o priză cu glia și nici viețuța rurală nu mai putea concura tentațiile urbane; iar vechiul neam legat de glie a dispărut de mult. Dezolant peisaj rural, cu sate pustii și pământ nelucrat. Sub împăratul Pertinax fiece era liber să ia în stăpânire atâta pământ cât putea lucra, indiferent cui aparține terenul. Măsura aceasta a fost introdusă pentru tot imperiul pusliit și el de lipsa procreației. Și dacă până în timpul lui August mai exista o înfloritoare viață urbană, grație afluxului rural și strein, după câteva decenii orașele se prăbușesc amețitor. Afluxul încetează, căci țara și imperiul s'a istovit. Sub Septimiu Sever (anul 200 d. Chr.), 6600 hectolitrii grâu sunt prea suficiente pentru necesitățile Romei, în timp ce Roma lui August consuma zilnic 14600 hectolitrii. Milioanele de locuitori ale „Orașului Etern” dispăruseră. Pe timpul lui Septimiu Sever numai erau decât vreo 600,000, iar sub Constantin abia jumătate din această cifră. Se ruinează somptuoasele palate pustiite de moarte; statuile și templele se împrăbușesc acoperite de țărăni și bălării. Năvălitorii barbari, vin să desăvârșească această operă a vremii. Anii trec și adierea morții crește. Vite pășeau printre dărămături pe Capitoliu, în Forum și în jurul palatului ultimilor împărași. Pe cele șapte coline stăpâna dezolarea.

O mână de locuitori mai avea Roma, adunați grămadă pe malul Tiburului, în colibe construite din marmora ruinelor. Când Totila ocupă Roma (546) nu mai află decât un sat decăzut, cu 500 de locuitori.

Nu mai era necesar să continuăm firul istoriei. Destul să amintim că imperiul a suferit aceiași soarte. Câteva mii de barbari cucereau câte-o provincie întreagă; imperiul și Italia era țara nimănui.

Din această scurtă schiță de istorie biologică putem observa oscilațiunea discontinuă a valorilor unui spațiu biologic.

Mitul, demografia, cultura și istoria, aspiră la cicluri independente. Într'un spațiu începător, de pășire în istorie, aceste coordonate ale spațiului biologic se confundă linear pe platoul mitului. În istoria majoră ele se disociază în undulații autonome sau chiar antagoniste, ca valorile trigonometrice în reprezentare plană. Și această disociere închide în sine virtualitatea istoriei: declinul spațiului biologic.

După o gestație amorfă, repriza e posibilă prin valențele biologice în regrupare stabilă. Filozofic gândind, un spațiu biologic nu se istorivește nici odată; el se virtualizează numai.

Poate că timpul biologic trece linear peste aceste reprize de spații, ca o dimensiune imaterială dar persistentă peste evuri și eere. Dacă spațiul biologic e o undă sesizabilă în perspectiva istoriei, timpul biologic se confundă cu însuși sensul cosmic al evoluției vieții.

Resumé.

Dr. O. Comșia: *Biologie et histoire. Un bref aperçu sur les moments biologiques qui ont influencé le développement historique de l'antiquité romaine.*

Bacteriofagul.

de

Dr. N. MAIER

Problema principiului litic sau mai bine zis a bacteriofagului preocupă astăzi tot mai intens lumea medicală. Cu toate că modul lui de acțiune nu iese încă din domeniul ipotezei, totuși valoarea pe care o deține, în lupta contra unor boli infecțioase, nu mai poate fi contestată. Nu vom insista cu amănunte, asupra multiplelor ipoteze ce există în explicarea fenomenului de față, ne vom opri un moment numai asupra acelorora, cari se desprind cu autoritate din literatură și cari se bazează până la un punct pe cercetări experimentale verificate. În limitele datelor existente vom căuta apoi să înșirăm bolile infecțioase la care rezultatele administrării bacteriofagului sunt într'adevăr remarcabile.

Fenomenul a fost observat de multă vreme de către Hankin fără a-i putea da însă o explicație științifică. El a constatat că apele unor fluvii din India împiedecau, creșterea vibriunilor holerici, deși aceste ape primeau toate scurgerile din comunitățile cu holeră endemică.

Observațiuni similare au fost făcute și de alți autori până în anul 1915 când Twort studiind degenerescența vitroasă a coloniilor unui stafilococ alb, izolat din pustula vaccinală, a constatat că acest fenomen poate fi reprodus în serie. A fost suficient să se adauge unei culturi de stafilococ în bulion o neînsemnată parte din această colonie sticloasă, pentru a se ajunge după un timp oarecare la clarificarea completă a culturii. Filtratul acestei culturi clarificate, adăugat în cantitate minimă unei noi culturi de stafilococ, ducea la acelaș rezultat. Prin faptul că acest fenomen a putut fi reprodus în serie, Twort îl denumește „*lisă transmisibilă*” cu explicația, că aici ar putea fi vorba de un ferment autodigestiv, elaborat la un moment dat de însuși agentul microbial.

La doi ani după aceasta studiul acestui fenomen a fost reluat cu multă autoritate de către D'Herelle. Trebuie să recunoaștem că datorită cercetărilor sale asupra bacteriofagului antidisenteric, îi revine meritul de a fi clarificat în cea mai mare parte această problemă, dând în acelaș timp bacteriofagului întrebuițarea practică atât de utilă în unele boli infecțioase.

În concepțiunea lui D'Herelle sunt rare acele bacterii pentru cari nu putem găsi un bacteriofag capabil de a produce o liză vizibilă. În această din urmă categorie intră bacili acido-rezistenți și cocii aparținând grupului meningo-gono și pneumococic la care se mai pot adăuga sursele toxice de bacili difterici. — D'Herelle crede că aceste bacterii au suferit în cursul timpului o mutațiune, o modificare a genotipului datorită exclusiv influenței bacteriofagului. Aceste specii sunt cu alte cuvinte purtătoare de bacteriofag, care odată fixat de ele, printr'o conviețuire intimă de lungă durată le imprimă o rezistență absolută față de „parasitul” lor. Formele ultrapure (adică lipsite de bacteriofag) ale acestora rămânând până în prezent necunoscute.

Odată cunoscut fenomenul, n'au întârziat nici ipotezele care să-l explice. După D'Herelle, fenomenul constă într'o liză bacteriană, care este provocată de un principiu corpuscular, o ființă vie, un ultra-virus veritabil. Acești corpusculi bacteriofagici, nu acționează asupra bacteriilor exclusiv prin prezența lor, ci prin intermediul fermenților litici pe cari îi secretă și cari nu numai că pot fi izolați în mod experimental, dar se deosebesc de bacteriofagul însăși, atât prin caracterele lor fizice, cât și fizico-chimice. Bacteriofagul desintegrează substanța corpurilor bacterieni prin intermediul acestor fermenți și întrebuițează produsele lor de desintegrare pentru înmulțirea lui. Deci bacteriofagul nu poate să fie decât o ființă vie, patogenă pentru microbi, care are un meta-

bolism propriu și care se înmulțește pe socoteala bacteriilor distruse. După diluții mari, după treceri repetate, acțiunea lui disolvantă rămâne constantă, regenerându-se pe măsura în care bacteriile asupra cărora acționează se disolvă.

Contrar acestei concepțiuni vitaliste a bacteriofagului, K a b e s h i m a susține ipoteza catalizei. În urma acesteia un ferment sau un proferment bacterian poate să fie activat la un moment dat și să-și câștige puteri digestive asupra propriei sale celule. — Ca rezultat al acestei auto-digestii, se va naște fermentul în cantitate mare. Bacteriile vecine se vor lisa în condițiuni identice, ceea ce va duce fără îndoială la înmulțirea bacteriofagului.

Ar mai fi de amintit ipoteza lui B o r d e t și C i u c ă care consideră fenomenul de liză bacteriană drept consecința unui dezechilibru între asimilare și desasimilare. Germenul pus în anumite condiții de trai câștigă proprietăți noi, care se traduc printr'o tulburare a metabolismului celular; procesul se petrece exclusiv în sânul celulei bacteriene, orice intervențiune a factorului exterior fiind exclusă. Această proprietate odată câștigată poate fi transmisă generațiilor viitoare constituind ceea ce autorii o numesc „viciațiune nutritivă ereditară“.

Dacă am încerca o reprivire asupra caracterelor generale ale bacteriofagului le-am putea rezuma astfel:

1. Pe mediile solide se dezvoltă la suprafața coloniilor producând fenomenul macroscopic cunoscut sub numele de plajă, în timp ce în mediile lichide produce clarificarea culturii.

2. Este filtrabil prin filtre de porțelan sau colodiu.

3. Este activ chiar după mai multe treceri și în diluții foarte mari.

4. Nu poate fi transmis într'un mediu fără microbi.

5. Este influențat în activitatea sa de vârsta culturii bacteriene și este mai activ în culturile tinere.

6. Este activ față de specia microbiană respectivă, mai puțin activ față de aceea înrudită cu ea, și, de loc activ față de speciile neînrudite.

7. Unele rase de bacteriofag apar cu caractere strict specifice pentru o tulpină bacteriană, altele au acțiune mult mai largă.

După cum am mai amintit teale aceste fapte care par oarecum reale nu sunt încă în măsură să explice complex fenomenul, ele rămânând simple ipoteze. Dar rolul lui terapeutic, se impune cu autoritate. Înainte de a descrie acțiunea bacteriofagului în diferitele boli infecțioase credem necesar să fixăm în câteva linii condițiunile ce trebuiesc îndeplinite pentru ca acest tratament să fie cât mai eficace.

a) În momentul administrării bacteriofagului la un bolnav, rasa întrebuințată în scop terapeutic trebuie să aibă maximum de virulență pentru sursa bacteriană asupra căreia trebuie să acționeze și să o distrugă.

b) Corpusculul bacteriofagic hiper-virulent trebuie administrat pe o cale cât mai apropiată de locul unde va trebui să acționeze. Pentru afecțiunile localizate pe intestin, calea digestivă sau rectală va fi cea mai indicată. În afecțiunile cutanate (antrax furuncul, pestă, etc.) injecțiuni la nivelul leziunii. Dacă procesul inflamatoriu este difuz sau în orice caz greu accesibil, se recomandă injecțiunile intravenoase.

c) Bacteriofagul trebuie administrat cât mai aproape de debutul bolii.

Dintre bolile infecțioase asupra cărora se remarcă mai mult acțiunea bacteriofagului, este fără îndoială holera. După observațiunile mai multor autori, vibrionul holerice epidemic este foarte sensibil la bacteriofag. Astăzi se cunosc 9 tipuri diferite de bacteriofag anti-holerice, care pot acționa fie separat, fie în diferite combinațiuni. — *Morison* a studiat 511 combinațiuni posibile între aceste 9 tipuri amintite. Unele din acestea produc pe aceeași tulpină de vibrion varianta netedă sau rugoasă, altele ating aglutinabilitatea, modificând în același timp structura antigenică a vibrionului. Acțiunea bacteriofagului anti-holerice este de așa natură, încât îi modifică tipul său epidemic, îi imprimă proprietăți ireversibile, pierzând în acest fel întreg complexul caracterelor lui. Faptul că el poate fi totuși conservat în perioadele dintre epidemii, nu poate fi explicat altfel, decât admitând achiziția unei rezistențe față de bacteriofag în timpul epidemiei. El va sta la adăpost de acesta, un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, regenerându-se cu predilecție în intestinul omului susceptibil.

Pentru a nu risca prepararea unui bacteriofag cu o slabă valoare curativă sursele de vibrion întrebuințate pentru dezvoltarea lui, trebuie scizolate din primele scaune riziforme, șansa de a-i obține în cultură ultra-pură fiind astfel cu mult mai mare. Pe de altă parte rasele de bacteriofag este bine să provină de la bolnavii la cari vindecarea s'a produs brusc și izolarea s'a făcut din primele emisiuni de fecale, înaintea dispariției simptomelor de boală. În aceste condițiuni este suficient dacă se izolează 5 curse de vibrioni holerici ultra-puri și tot atâtea rase de bacteriofag cu maximum de virulență. Amestecul acestor 5 rase de bacteriofag se face în momentul fiolării și se administrează cât mai aproape de debutul bolii. El poate distruge agentul patogen dar nu are nici o acțiune asupra leziunilor deja existente.

Morison în 1933 administrând bacteriofagul într'o epidemie violentă din districtul Cachar (India), obține următoarele date.

Silchar (netratați) 1285 cazuri cu 727 morți = 56,6%.

Hailankandi (netratați) 33 cazuri cu 28 morți = 84,8%.

Hailankandi (bacteriofag) 722 cazuri cu 152 morți = 21,8%.

Dintre aceste 722 cazuri tratate prin bacteriofag, la 482 s'a administrat în prima zi de boală, 46 au sucombat, deci o mortalitate de abia 9,5%. Rezultatul este destul de evident pentru a mai fi comentat.

În ce privește *disenteria* tratamentul prin bacteriofag este astăzi clasic. Cu toate că disenteria este un sindrom provocat de mai mulți germeni, există totuși o disenterie tip, care se ivește sub formă de epidemii, mai mult sau mai puțin localizate, cu un debut clinic supra-acut, cu simptome nete și întotdeauna identice. Aceste epidemii sunt în marea lor majoritate, provocate de bacilul Shiga, bine definit din punct de vedere bacteriologic și epidemiologic. Un bacteriofag cu maximum de virulență pentru bacilul Shiga, este la fel de activ față de toți bacilii disenterici. Grupul disenteric constituie deci un ansamblu foarte omogen din acest punct de vedere. Se citează cazuri când tratamentul în masă a bolnavilor prin bacteriofag antifisenteric, a adus după sine o jugulare bruscă a piedemiilor respective.

Nu este tot așa de simplă *problema febrei tifoide*. O incubatie lungă, cu simptome clinice atenuate, fac ca atât diagnosticul clinic cât și bacteriologic să fie destul de dificil. O aplicațiune precoce a bacteriofagului va fi și ea la rândul ei dificilă. În această perioadă de incubatiune, care uneori durează 15 zile, se produce în intestinul individului infectat, o bacteriofagie naturală, care cu toate acestea nu este capabilă să producă liza completă a germenilor patogeni. Acești germeni vor deveni purtători de bacteriofag, cari la rândul lor desvoltă în organismul individului infectat proprietăți antifagice. Singura șansă în această boală ar fi prepararea unui amestec de bacteriofag, din cât mai multe rase, care să fie administrat la toți bolnavii cu simptome intestinale, fără a aștepta o confirmare clinică sau bacteriologică. Intocmai ca și la holeră sau desinterie, aplicațiunea tratamentului este necesară să fie cât mai aproape de perioada de incubatie.

O reducere mare a mortalității prin bacteriofag s'a putut obține și în *diareele infantile*. Cu toată etiologia lor complexă (proteus, paradisenterici, salmonele, bacili paracoli, stafilococ, enterococ, etc.) s'a ajuns totuși prin prepararea unui bacteriofag polivalent la rezultate multumitoare. Cu apariția primelor simptome se instituie o dietă hidrică și se administrează apoi tot la 2 ore, diluat în câteva linguri de apă

(în prealabil fiartă) 2 cc. de bacteriofag. Generalizarea acestui tratament, prin bacteriofagie provocată, a redus mortalitatea la minimum posibil.

În *septicemiile* cu stafilococ prin injecții intravenoase de bacteriofag s'a putut reduce mortalitatea cu 20%. Nu sunt tot așa de încurajatoare rezultatele în *septicemiile streptococice* și *erizipel*. Dificultatea constă în izolarea unui bacteriofag destul de virulent față de aceste bacterii.

Ar mai fi să amintim rezultatele bacteriografiei în *furunculoză*, *antrax* și *pestă*. În *furunculoză* și *antrax* administrarea bacteriofagului se face prin instilații cu ajutorul unei canule fine, direct la nivelul leziunii, în cantități care variază cu mărimea furuncului sau a pustulei carbunoase. În asemenea împrejurări aplicațiunea bacteriofagului, adus la disipația durerii în 55% a cazurilor tratate în timp de 24 de ore, iar în 72% în 48 de ore, cicatrizarea completă a leziunii într-o săptămână.

În ce privește *pesta*, în cursul apariției unei epidemii la *Dakar* (Senegal) după ce seroterapia antipestoasă a fost ineficace, s'a recurs la un tratament prin bacteriofag, izolat din materiile fecale a bolnavilor vindecați, dar care s'a dovedit foarte activ *in vitro* față de bacilul lui *Yersin*. Administrarea s'a făcut fie, prin injecție direct în bubon, fie subcutanată sau intravenoasă. Efectul acestui tratament s'a manifestat destul de rapid, prin scăderea aproape brutală a temperaturii, o stare generală mult ameliorată, acțiune antifotoxică netă, dispariția periadenitei, bubonul, intra repede în faza de ramolisment cu vindecare completă în câteva zile. După părerea lui D'Herelle și a altor autori, tratamentul pestei printr'un bacteriofag virulent, în momentul apariției bubonului, reduce mortalitatea în această boală la zero.

În afară de infecțiunile înșirate aici, în tratamentul cărora bacteriofagul se poate întrebuința cu un succes evident, mai sunt desigur o serie întreagă, pentru care tratamentul prin bacteriofag e lipsit de promptitudine.

În faza actuală a cercetărilor, bacteriofagul, fără să însemneze un mijloc terapeutic de un suveran efect este totuși o speranță pe care ne-a pus-o la dispoziție cercetările moderne.

Bibliografie.

Bordet I. et M. Ciucă: Sur la theorie du virus dans lyse microbiene transmissible et les conditions de régénération du principe. C. R. de la Soc. Biol. 1922. Tom. 86. pag. 295.

Doorenbos W. M. D.: Conceptions nouvelles sur les principes fondamentaux de l'épidémiologie et de la prophylaxie du choléra (suite). Revue D'hygiène. LIX. 1937. pag. 22.

D'Hérelle F.: Le phénomène de la guérison dans les maladies infectieuses. Masson et Cie. Paris 1938.

Topley W. W. C. and G. S. Wilson: The principles of bacteriology and immunity Second edition. Baltimore. William Wood et Company 1936.

Wollman E.: Bacteriophage (autolyse hérédo-catagieuse) et Bacteriophages (facteurs lysogènesy). Bul. de l'Institut Pasteur. Revue. Tom. XXXII. 1934. pag. 945.

Notiță asupra legii pentru profilaxia și combaterea veneriilor în Argentina din 17—30 Decembrie 1936.

de

Dr. V. LUȘTREA

În domeniul acțiunii medico-sociale multe documente arată o situație care ar putea descuraja chiar pe cei mai optimiști. Așa stau lucrurile mai ales în ce privește combaterea bolilor venerice care a fost legiferată în multe țări, fără să se fi ajuns încă la o soluționare definitivă a problemei. Legile cari au fost create în diferite țări au principii comune, dar acele mai noi sunt mai complete și au inovațiuni cari le apropie cât mai mult de scopul urmărit.

Problema veneriilor a preocupat foarte mult pe toți leguitorii sanitari și este natural ca să fie mai mult studiată acolo, unde extinderea bolilor venerice este mai mare. În Argentina din cauza prostituției care se practică sub egida unor profesori în dauna sănătății publice, bolile venerice sunt foarte răspândite. Din 2500 de candidați la căsătorie cari au fost examinați prenuțial 15% au fost găsiți sifilitici iar 60% suferind de gonoree. Dintre dispensații de serviciul militar 22% sunt din cauza sifilisului. Situația aceasta a făcut ca să se ia măsuri foarte severe contra bolilor venerice sau acelor cari contribuie la răspândirea lor.

Prima inovațiune în legea argentiniană este crearea unei secțiuni de „Profilaxia bolilor venerice“ (Institutul de Profilaxie) pe lângă Departamentul Național de Igienă care este condus de un medic specialist recunoscut ca persoană competentă în materie care dirijează, organizează și coordonează lupta antivenerică pe tot cuprinsul țării. Se institue prin aceasta o unitate de conducere în acțiunea contra

veneriilor. Tot ce privește chestiunea bolilor venerice ține de acest institut, ca metode de lucru, instituții de tratament, propagandă etc.

În centrul luptei stă dispensarul antiveneric care este unitatea de acțiune. Pentru ca să nu fie prea aglomerate dispensarele, fiecare spital național, municipal sau particular trebuie să aibă organizată o secțiune care să fie condusă de un medic și care să se ocupe numai cu tratamentul bolilor venerice. Pe lângă acestea se mai crează câte un serviciu de tratament și profilaxie antiveneriană pe lângă fiecare întreprindere oricare ar fi caracterul ei, dacă are mai mult de 50 de angajați dacă e necesar, iar dacă sunt peste 100 atunci Institutul poate pretinde ca acel serviciu să fie condus de un medic. Dacă întreprinderile se opun acestor dispozițiuni sunt prevăzute sancțiuni cari pe lângă amenzi pot să le ridice avantajile acordate de Stat. Statul are obligațiunea ca să creeze și să organizeze servicii speciale pentru profilaxia și tratamentul bolilor venerice și personalul din instituțiile sale, armată, marină, închisori, azile. Aceste măsuri au de scop să descentralizeze cât mai mult posibilitățile de îngrijire și prevenire a veneriilor.

Tratamentul este gratuit și obligator în cazul când nu se face regulat sau este bolnavul periculos pentru societate în perioada contagioasă.

Tot pentru buna funcționare a instituțiilor de tratament legiuitorul a prevăzut ca să se incurajeze fabricarea medicamentelor în țară la un preț de cost cât mai mic, iar acelea cari se importă să fie scutite de orice impozit sau taxă vamală.

Delictul veneric este prevăzut, fără însă a se insista asupra tuturor posibilităților de producere, sancțiunile ce se aplică sunt prevăzute în codul penal.

Pe lângă măsurile de ordin repressiv, au fost luate și mijloace educative pentru reușita aplicării legii. Este necesar ca fiecare membru al societății, să fie convins, că are datoria ca s'o scutească de orice neajuns ce i-ar putea cauza o vătămare. Prin neglijarea laturii educative a unei legi, aplicarea rigidă a măsurilor represive nu duce la nici un rezultat.

Legile antivenerice din toate țările utilizează în acest scop propaganda, folosind toate mijloacele cari le stau la dispoziție, ca broșuri, notițe, instrucțiuni și ținând o strânsă legătură cu societățile particulare cari urmăresc acelaș scop. În sprijinul propagandei s'a creat „Muzeul de Venerologie“ din Buenos Aires. Tot în instrucțiunile ce se răs-

pândesc în public se arată sancțiunile ce se aplică în cazul când nu se respectă legea.

Se interzic consultațiunile prin corespondență și reclamele miraculoase cu privire la bolile venerice. Ziarele sau revistele cari nu se conformează acestei dispozițiuni pe lângă amendă pot fi și suspendate.

Ca măsuri preventive s'au desființat toate casele de toleranță, aplicând pedepse grele aceloră cari vor continua să nu se conformeze legii, putând merge până la pierderea cetățeniei dacă infractorul este naturalizat.

Alt mijloc preventiv este introducerea obligatorie pentru bărbați a certificatului prenuțial. Institutul va tipări un certificat prenuțial model, pe care-l va trimite la toți ofițerii de stare civilă din întreagă țara și cari îl vor pune la dispoziția viitorilor soți în mod gratuit. Tot ofițerul stării civile le va indica numele și domiciliul medicilor cărora se vor adresa pentru îndeplinirea formalităților.

Examenul prenuțial este gratuit și se face de către :

a) Directorii sau șefii de servicii a unei specialități într'un spital național, municipal, provincial sau particular.

b) Medicii militari, ai marinei și ai poliției în toate localitățile unde se află,

c) Medicii departamentului Național de Igienă însărcinați cu aceasta sau,

d) Directorii stării civile vor putea primi certificatul unui medic particular când în circumscripția lor nu există medic oficial sau care să fie delegat cu asemenea examinări.

Aplicarea dispozițiunilor privitoare la certificatul prenuțial cad în sarcina ofițerilor de stare civilă. Acei cari vor celebra o căsătorie fără a prefinde certificatul, vor fi pedepsiți cu amendă care în caz de recidivă se va dubla și funcționarul vinovat va fi destituit. Tot cu ocazia căsătoriei se împart diferite tipărițiuri de propagandă antivenerică.

Medicii sunt chemați să aplice legea în întregime și pentru aceea s'a căutat să se stimuleze munca cât mai mult prin crearea de burse pentru cei pricepuți și devotați luptei antivenerice ca să poată lua parte la cursurile de perfecționare ce se țin pe lângă facultățile de medicină.

Legea argentiniană are calitatea de a fi luat în considerare o cât mai mare parte din noțiunile în strânsă legătură cu bolile venerice.

Cronica eugenică.

* **Certificatul prematrimonial** a fost introdus din Februarie 1938 și în Ecuador. Motivul: „Pentru a garanta generațiilor viitoare o structură fizică și psihică bună”. Legea interzice căsătoria în cazurile de: sifilis, tuberculoză, blenoragie, lepră și alte boli transmisibile asupra fătului. Medicul, ofițerul de stare civilă sau preotul cari nu s'ar conforma acestei dispoziții se pedepsesc cu amendă mare și cu închisoare dela 1—3 ani.

* **Institutul de Eredobiologie umană și Eugenie** din Copenhaga urmează a fi încorporat Universității. Directorul Institutului Dr. Kemp ține de pe acum prelegeri despre ereditate studenților în medicină.

* **Difuzarea noțiunilor de raseologie și demografie** s'a extins anul trecut în Germania asupra a 3 milioane de cetățeni.

* **Creșterea numărului de alienați în Italia.** În Ianuarie 1926 erau 60.305 persoane alienate în instituțiile publice italiene, pe când în Decembrie 1935, numărul s'a ridicat la 85.409. E o creștere de peste 25.000 în 10 ani.

* **Certificatul prematrimonial în statul New-York.** La 1 Iulie 1938 intră în vigoare o lege matrimonială, conform căreia nimeni nu mai poate contracta o căsătorie fără a se preciza anterior dacă este sau nu atins de sifilis. Certificatul nu poate fi mai vechiu de 25 zile. Prin această măsură vor fi scutiți cam 13.000 de copii de sifilis congenital și se vor evita cel puțin 50% din numărul celor născuți morți.

* **Franța pentru salvarea rasei.** În trecut Franța era preocupată să încurajeze asimilarea negrilor în colonii. În prezent începe să se trezească și printre francezi conștiința de rasă. Pe deoparte pune restricțiuni la imigrarea evreilor și nu mai primește decât evreei cu o avere de cel puțin 200.000 de franci, pe de alta, încep a fi alarmați de creșterea încrucișărilor cu negri. În ultimul timp au tipărit timbre poștale cu inscripția: „pentru salvarea rasei” ca mijloc de combatere a declinului nașterilor.

* **Legiferarea eugenică mexicană.** Încă din 1932 statul federal Veracruz are o lege eugenică cu următoarele prevederi în esență.

S'a instituit o lege de eugenie aplicată și igienă mintală cu scopul de a cerceta bolile și defectele organismului uman transmisibile asupra copiilor; psihicul criminalilor, alcoolicilor, prostituatelor, cerșetorilor și vicioșilor. — Se va stabili cauza și statistica acestor anomalii. Se studiază toate persoanele inapte pentru căsătorie și cari urmează a fi propuse pentru sterilizare. Oficiul e împuternicit prin lege să creeze clinici și policlinici, în cari să se trateze gratis disgenicii, să se urmărească bolile ereditare și să se dea sfaturi — tot gratuite — tuturor categoriilor de defectivi. Instituțiile educative și institutele universitare sunt obligate a sprijini scopurile oficiului.

Sterilizabili sunt idioșii, degenerații și defectivii mintali. Oficiul ordonă sterilizarea în urma unui referat dat cu majoritate de către un consiliu de trei medici, cari declară că defectul e incurabil.

Deosebit de importantă apare justificarea legiferării: „cunoștințele de azi în eredobiologie permit o eugenie practică foarte largă și științific fundamentată. — Între măsurile eugenice posibile azi se cuvine primul loc sterilizării disgenicilor. La fel de importante sunt măsurile relative la criminali. Criminalii recidiviști sunt sterilizați. Faptul înseamnă recunoașterea încă din 1932, că tendința către crimă este ereditară, așa cum cercelările lui Stumpfl au arătat în 1935.

Aceste măsuri, au fost precedate de noul cod penal federal intrat în vigoare la 14. VIII. 1931. Meritul extraordinar al acestui cod, e de a conține măsuri eficiente împotriva deficiențelor mintali, a imbecililor, a toxinomanilor, a degenerațiilor recidiviști și a criminalilor: toți aceștia pot fi închiși pe timp nelimitat, eventual toată viața. Prin acest singur fapt disgenicii au fost puși în imposibilitate de procreare.

O lege asemănătoare găsim în Islanda. În 1937 s'a publicat un proiect de lege, potrivit căruia persoanele „cu înclinație pentru crimă” se vor supune sterilizării. Prevederea nu se întâlnește în nici o altă țară.

Dintre statele sud-americeane, Cuba a publicat un proiect de lege privitor la eugenia practică. (*Der Erbarzt*, Mai/Juni 1938, p. 78—80).

* **Raseologia și demografia la universitățile germane.** Ministerul educației Reichului a luat de curând o decizie, prin care modifică programul de studii la instituțiile germane de învățământ superior pentru toți viitorii profesorii și profesoare. Viitorii educatori — indiferent de specialitatea lor — vor trebui să stăpânească principiile eredității umane și să înțeleagă legiuirea demografică a regimului. Ei trebuie să-și dea seama de importanța istorică și politică a raseologiei. La examene ei vor fi obligați să arate cum se pot pune cunoștințele despre ereditate și rasă în serviciul educației și a învățământului.

* **Sterilizarea tătarilor și a țiganilor în Suedia.** Primejdia țiganilor a fost recunoscută în Suedia — deși târziu — și s'au luat măsuri împotriva lor. O altă „plagă” a țării — cum se exprimă *Archiv f. Bevölkerungswissenschaft u. Bev.* — Pol. 1937/4 p. 103 — constituie tătarii. Ei numesc așa corcii dintre țigani și suedezi. Acești corci alcătuiesc aproape exclusiv *elementul criminal* în provinciile în cari ei s'au stabilit. Viața lor e analoagă țiganilor și corcilor din țiguni și germani din Germania: ei nu se pot adapta unei vieți regulate și trăesc din furturi și înșelăciuni. Administrația socială suedeză a recomandat sterilizarea coercitivă a acestor elemente inferioare. Recurgerea la asemenea măsuri e de înțeles, dacă se ține seamă că „familiiile tătarești au 8—10 copii, încât într'un timp apropiat provincii întregi pot fi alterate (verseucht) de acești corci inferiori”.

Diverse.

* **Cel mai indicat sport pentru femei este înotul.** Contactul continuu cu atmosfera, apa și mișcărilor extinse în mod uniform asupra tuturor părților corpului sunt foarte avantajoase pentru grația feminină. Pentru pictori este isbitor faptul, că în filmul Olimpiadei, înnoțătoarele și femeile pentru sărituri au cel mai frumos corp. De altă parte antropologul iugoslav Božo Škerlj a stabilit experimental o ușoară deformare a corpului, la fetele cari practică celelalte sporturi.

* **Cei mai mulți copii se nasc ziua sau noaptea?** Prof. Dr. Maximilian Meyer (Nürnberg) a stabilit în mod statistic, că dela 1916 numărul nașterilor în timpul zilei a crescut continuu. În 1935, numărul nașterilor diurne a întrecut pentru prima dată numărul nașterilor nocturne. Preponderează nașterile între orele 6—18. Cauza? Clinicile noastre ginecologice n'ar putea răspunde cu date proprii?

* **Criminalitatea a scăzut în Germania până în 1936** cu o treime față de cifrele dinainte de război. Ministerul de Justiție crede că „liniștea politică și refacerea economică au redus considerabil criminalitatea”.

I. Făcăoaru.